

Агар тақдир тақозоси билан Ньютон дарахт тагида ёлғиз эмас, балки Юнус Эргашев билан бирга ўтирганида борми бутун олам торттишиш қонунни яратилмаган, яратилганда ҳам бошқачароқ тарзда талқин қилинган бўларди. Айтмоқчимизки, Ю.Эргашев дунёдаги ҳамма нарсани пул тортиб туришига олнимни ишонтира оларди...

7 бет

Гийҳвандлик шундай болоки, у ўз домига ёшу қарини бирлай тортади. Бу ҳол эса кўпчиликка маълум. Бироқ шундай бўлса-да, орамиздаги баъзи шахслар била туриб захри қотил саналмиш оғу савдоси билан шугулланмоқдалар. Натижада эса ўз жиноятлари билан кимларнингдир умрига зомин бўлмоқдалар.

8 бет

Mustaqillik huquq demakdir

НУҚШ

1997-yil 27-avgustdan chiqa boshlagan www.huquq-gazeta.uz

2010-yil 2-sentabr, №35 (712)

Бош прокуратурада

Юксак мукофотлар муборак!

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2010 йил 26 августдаги "Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг ўн тўққиз йиллиги муносабати билан ҳуқуқни муҳофаза қилиш органилари, Мудофаа ва Фавқулодда вазиятлар вазирликлари ходимларидан бир гуруҳини мукофотлаш тўғрисида"ги Фармонида биноан:

Давлатимизнинг мудофаа қудратини янада юксалтириш, миллий хавфсизликни таъминлаш, ёшларни миллий истиқлол гоёси ва она-Ватанга садоқат руҳида тарбиялаш ишига қўшаётган катта ҳиссаси ҳамда ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги фаол иштироки учун:

Тошкент шаҳар прокурорининг биринчи ўринбосари **Мирзаев Мираглан Ахатовичга "Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист"** унвони берилди;

Мамлакат Қуролини Кучларининг жанговар тайёргарлигини оширишдаги хизматлари, миллий манфаатларимизни ҳимоя қилиш ва тинчликни сақлаш, барқарорлик ва жамоат тартибини мустаҳкамлаш борасидаги хизмат бурчини бажариш чоғида мардлик, жасорат ва фидойилик кўрсатгани учун:

Андижон вилоят прокуратураси жиноятларни тергов қилиш бўлими бошлиғи **Тургунов Абдуҳамид Абдуваҳобович "Меҳнат шухрати"** ордени билан;

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратура-

си етакчи мутахассиси **Мисин Владимир Алексеевич "Дўстлик"** ордени билан;

Андижон вилоят прокурори **Дехқанов Баходир Акбаралиевич "Содиқ хизматлари учун"** медали билан;

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги солиқ, валютага оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаментининг Тошкент шаҳар бошқармаси бўлим бошлиғи ўринбосари **Умаров Равшан Тельманович "Содиқ хизматлари учун"** медали билан;

Бухоро вилояти Ғийдувон туман прокуратураси катта нозир **Хайдарова Голиба Субҳоновна "Содиқ хизматлари учун"** медали билан;

Тошкент шаҳар Яқкасарой тумани прокуратураси катта нозир **Куртвелиева Зера Куртвелиевна "Шухрат"** медали билан;

Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси девонхона мудир **Мугалова Тазагуль Калниязовна "Шухрат"** медали билан;

Жиззах вилояти прокуратураси катта нозир **Саатова Гульнора Урдушевна "Шухрат"** медали билан;

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси бўлим бошлиғи **Тхай Галина "Шухрат"** медали билан тақдирландилар.

Ватанимизнинг юксак мукофотлари муборак бўлсин, азизлар!

28 август куни Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида мустақиллигимизнинг 19 йиллигига бағишланган байрам тадбири бўлиб ўтди. Тадбирни Бош прокурорнинг ўринбосари Х.Халимов очиб, йиғилганларни улуғ айём билан табриклади. Шундан сўнг Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори Р.Қодиоровнинг табригини Бош прокурор ўринбосари Н.Йўлдошев ўқиб эшиттирди. Ушбу табриқда таъкидланганидек, истиқлол йилларида мамлакатимизда эришилган улкан ютуқларда прокуратура органиларининг ҳам муносиб ҳиссаси бор. Фидокорона меҳнатлар бесамак қолмайди, фидойилик ҳамisha эътироф этилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонида биноан Мустақилликнинг 19 йиллиги муносабати билан прокуратура органиларининг бир гуруҳ ходимлари ҳам давлатимизнинг юксак мукофотлари билан тақдирланди. Шунингдек, Бош прокурор буйруғи билан ўзларининг фидойи меҳнатлари билан ўрнатқан кўрсатган прокуратура ходимларига фахрий ёрликлар, қимматбаҳо совғалар топширилди, ташаккурнома эълон қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг ҚАРОРИ

Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинганлигининг ўн тўққиз йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинганлигининг ўн тўққиз йиллиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президентининг тақдирномасига мувофиқ, инсонпарварлик тамойиллари амал қилиб, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 80-моддаси 10-бандига ва 93-моддаси 23-бандига асосан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. Содир этган жиноятлари учун судланганлар жазодан озод қилинсин (ушбу Қарорнинг 8-бандига кўрсатилган чеклашларни ҳисобга олган ҳолда):

- а) аёллар;
 - б) жиноят содир этган вақтда 18 ёшга тулмаган шахслар;
 - в) 60 ёшга тулган эркаклар;
 - г) чет эл фуқаролари;
2. Эътиётсизлик оқсидида жиноят содир этган шахслар, шу-

нингдек ижтимоий хавфи катта бўлмаган ёки унча оғир бўлмаган жиноят содир этганлиги учун биринчи марта ҳукм қилинган шахслар жазодан озод қилинсин.

3. Биринчи ва иккинчи гуруҳ ногиронлари, шунингдек ушбу Қарор кучга киргунга қадар бир йилдан ошмаган муддат ичида қонуна белгиланган тартибда жазони ўташга тўқсинлик қиладиган оғир касалликка чалинган деб топилган шахслар (жавобгарлигини оғирлаштирадиган ҳолатларда қасддан олам ўлдириш жиноятини содир этганлар бундан мустасно) жазодан озод қилинсин.

4. Озодликдан маҳрум қилиш жазосига ҳукм қилиниб, ўталамай қолган жазо муддати икки йилдан кўп бўлмаган, ҳукми ушбу Қарор эълон қилинган кунга қадар қонуни кучга кирган маҳкумлар (жавобгарлигини оғирлаштирадиган ҳолатларда қасддан одам ўлдириш

жиноятини содир этганлар бундан мустасно) жазодан озод қилинсин.

5. Таъқиқланган ташкилотлар фаолиятидаги иштироки, улар таркибиди тинчлик ва хавфсизликка қарши ёки жамоат хавфсизлигига қарши жиноятлар содир этганлиги учун биринчи марта озодликдан маҳрум қилишга ҳукм этилиб, тузатиш йўлига қатъий ўтган шахслар жазодан озод қилинсин.

6. Озодликдан маҳрум қилиш жазосига ҳукм қилиниб, ушбу Қарор эълон қилинган кунга ўталамай қолган жазо муддати уч йилдан кўп бўлмаган шахслар манзил-колониёга ўтказилсин.

7. Ушбу Қарорнинг 1 ва 2-бандларида қайд этилган шахслар томонидан содир этилган жиноятлар юзасидан олиб борилаётган барча ишлар тутатилсин.

8. Таъбиқ этилмасин:

а) ушбу Қарор - узоқ муддатга ёки умрбод озодликдан маҳрум

қилиш жазосига ҳукм қилинган; ўта хавфли рецидивист деб топилган; жиноий уюшма таркибидида жиноят содир этган; жазони ўташ тартибини мунтазам равишда бузётган шахсларга; шунингдек ўлим жазоси афв этиш тартибидида озодликдан маҳрум қилиш жазосига алмаштирилган шахсларга;

б) ушбу Қарорнинг 1-банди - ўта оғир жиноят содир этган шахсларга;

в) ушбу Қарорнинг 1-4, 6 ва 7-бандлари - таъқиқланган ташкилотлар фаолиятидаги иштироки, улар таркибидида тинчлик ва хавфсизликка қарши ёки жамоат хавфсизлигига қарши жиноятлар содир қилганлиги учун судланган шахсларга;

г) ушбу Қарорнинг 4-6-банд-

лари муқаддам амнистия тартибидида жазодан озод бўлган, яна қасддан жиноят содир этган шахсларга.

9. Сенатнинг тегишли Қўмита ва Комиссиялари ушбу амнистия акти қўлланилиши тартиб-таомилларида жамоатчилик назорати ва очиқ-ошкоралик амалга оширилишида депутатлар корпусининг беvosита иштирокини таъминласин.

10. Сенатнинг ушбу Қарори амалга оширилиши юзасидан маъсуллик Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси зиммасига юклатилсин.

11. Ушбу Қарор эълон қилинган кундан эътиборан кучга киради ва уч ой мобайнида ижро этилиши лозим.

Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Сенатининг Раиси

И.СОБИРОВ

Тошкент шаҳри, 2010 йил 29 август

[Давоми 3-бетда]

Инсон бахтли, ҳаловатли кунларининг қадрини уларни йўқотганидан кейингина билар экан. Учуқуқ шахрида яшовчи Икром Худойқулов ҳам 40 ёшни қоралаганда бунга англаб етди. Аммо бироз кеч...

Тамагирлик оқибати

Олий маълумотли, оққорани таниган И.Худойкулов Навоий Кон металлургия комбинати ШКБга қарашли Автомобиль транспорти бошқармасининг автомашина шиналари, агрегатлар ва ёқилги-мойлаш маҳсулотларини ҳисобга олиш гуруҳи раҳбари лавозимидда ишлаб келаётган эди. Хурмат-эътибори, маоши, таниш-билишлари, ҳуллаас, бир йигитчи нимаики зарур бўлса, бағъатас тарли эди. Аввалгига топиширилган вазифасини сидқидилдан бажаришга ҳаракат қилиб юрди. Аммо кейинчалик аллақаданги кимсаларнинг мўймай пул топдэггани ҳақидаги гап-сўзлар унинг ҳам ҳаловатини ўғирлагди. Бора-бора "қўл остида шунча техника, шунча ҳайдовчи, мен ҳам мўймай пул топишим мумкин-ку" деган ўйдан қутула олиб қолди. Нафси ақини енга бошлади.

Қанча вақт ўтди ё ўтмади, унинг қингир ишларидан атрофдагилар ҳам хабар топшиди. Қуларнинг бирида И.Худойқулов ушбу автокорхонада ҳайдовчи бўлиб ишловчи М.Суюров томонидан ортиқча дизель ёқилғиси сарфланганидан хабар топади ва тезда ҳайдовчинини чақиртиради. Узаро суҳбат давомида И.Худойқулов ортиқча сарф қилинган ёқилғининг ҳисоб-китоби борлигига, бу жуذا қаттиқ назорат қилинадиган соҳа эканлигига ушбу беради. Гап

Э.НУРМУХАМЕДОВ,
Зарафшон ихтисослаштирилган
прокурори ёрдамчиси

жавобгарлик масаласи томонга бурилганда, ҳайдовчи М.Суяров дилгир бўлиб, ундан ёрдам беришини сўрай бошлайди. "Яхши, - дейди И.Худойкулов, - мен ортиқча сарфланган ёқилгини ҳисобдан чиқараман, сиз эса 300 000 сўм пул олиб келасиз. Келишдикми?"

Шуни кечки соат 8 ларда Икром Худойқулов "Флагини" бариди ҳаёдовчини, аниқроғи, мўмай пулни қўзлари тўри бўлиб қўлиқ утирар эди. Ниҳоят, айтилган вақтдан бироз ўтиб, М.Суяров етиб келди. 300 000 сўмини пора тариқасида олаётганида, ҳаёдовчи бу ерга келгунча бошқа бир идорага ҳам кириб келаётгани унинг ҳалига ҳам келмаган бўлса керак. Хуллас, автомашина шиналари, агрегатлар ва ёқилғи-мойлаш маҳсулотларини ҳисобга олиш гуруҳи раҳбари И.Худойқулов тамагирлик йўли билан пора олаётган пайтда, ҳуқуқ-тартиботи органлари ходимлари томонидан ўшланди.

Порахўрлик — ижтимоий хавfli жиноят. Бу жиноятта қўл урган ҳар қандай шахс жазоланиши шарт. Суд ҳукми билан тамагир гуруҳ раҳбари И.Худойқулов ҳам тегишли жазосини олди.

«Ерингни қайтараман!»

Нолира Муртазаева Пастдаргом тумани Чандиробот қишлоғида жойлашган "Оловон Ҳидоят Халихон пахта даласи" фермер ҳўжалиги раиси эди. Фермер ҳўжалигининг 31,3 гектар ер майдони бўлиб, 2008 йилининг ноябрь ойида ер майдони кичик бўлган фермер ҳўжаликлари бирлаштириш масаласи қўрилганда, унинг ер майдони бошқа фермер ҳўжалиklarининг ерларига қўшиб юборилди.

Нодира Мурғазасева "Чандиробод пахтакор омад" ММТП раиси Ҳамдам Сафаровдан нима учун фермер хўжалиги ерлари бошқа фермерларга бўлиб берилгани ҳақида сўради.

— Арзингиз бўлса, туман ҳокимига бориб мувожаат килинг. — деди у.

Шундан сўнг Нодира Муртазаева туман ҳокимлигига учрашди. У ердан натижа чиқмагач, юқори ташкилотлардан бирига ариза билан мурожаат қилди. Бўни эшитган Ҳамдам Сафаров:

— Сен юқори идораларга ариза ёзибсан. Хўш, бу билан нимага эришдинг? Барибир ер масаласини мен ҳал қиламан. Менинг розилигимсиз ҳеч бир иш ҳал бўлмайди. — деди.

Нодира Муртазаева бироз ўйланиб тургач, бунинг учун нима қилиши кераклигини Ҳамдам Сафаровдан сўради.

— Мени бир пиёла чойга олиб чиқасан, ўша ерда бу масалани бафуржа гапланшиб оламиз. — деди ММТП раиси.

Орадан кўп ўтмай улар Чархин кўрғон-
лидаги ошхонада учрашди.

— Бир миллион сўм берсанг, ерингни қайтариб бераман, — деди Ҳамдам Сафаров.

— Арзонроқ қилинг, — деди фермер
аёл бунча пулни топиб беролмаслигига
кўзи етиб.

Суҳроб МАЖИДОВ,
Самарқанд вилоят прокуратураси
бўлим катта терговчиси

— Пулинг бұлмаса, ерни ололмай-
сан, — деди раис.

Ноилож қолган Нодира Муртазаева айтилган пулни топиб беришга ваъда берди. Орадан кўп ўтмай Ҳамдам Сафаров аёлга телефон қилиб: "Ҳозирча 500 доллар тайёрлаб қўй, ишингни ҳал қилаяпман", деди.

Эртаси кун и у Нодиранинг уйига келиб, ундан 500 АҚШ доллари олиб кетди. Аммо у ҳадеганда фермер аёлнинг илтимосини бажаравормасди.

— Ишингни ҳал бўлиши учун яна 1500 доллар керак, — деди у охириги сифар.

Шундан сўнг аёл ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга мурожаат қилди.

Улар яна шу масалада бир-неча бор учрашишди.

Ниҳоят етдилишган кун Нодира Муртазани 1500 АҚШ доллари олиб, Жума шаҳридаги "Барак" ошхонасига келди. Ҳамдам Сафаров пуллари санаб қўриб, қўнғига солиди ва аёл билан хайрайлишди, кетиш учун ўрнидан қўзғалди. Аммо бу пайтда ҳукукни муҳофаза қилувчи орган ходимлари ошхона эшиги олдида уни "кутиб олишди". Ҳуллаб, Ҳамдам Сафаров шиоластанган манзилига етма олди, аксинча бу пайтда уни бошқа манзиллар кутатгани...

Ўз мансаб мавқеидан фойдаланиб, яхшигина даромд қилишни кўзлаган ММТП раисининг режаси иш бермади. У суд ҳукмига кўра 10 йилу 1 ой муддатга озодликдан маҳрум этилди.

Оқ халатли нобакорлар

Табиийки, инсон умри давомида, албатта, касалликка чалинади. Шундай бўлгач, жонимиз огриши билан шифокор хузурига ошиқамиз. У эсиб берган рецепт билан дорихонага йўл оламиз ва дардимизга малҳам бўлувчи дориларни харида қиламиз. Тан олиш керак, ақин унтишда дорихоналардан истилган дори воситасини топиш амри маҳол эди. Бугун бўлса, ҳар қадармаа дорихоналар қад ростлаган: кечаси-ю кундузи ишлайдиганлари ҳам анчагина. Дори-дармонлари айтмай-сизми... Буларнинг барчаси таҳсинга сазовор. Бироқ...

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валютга оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаментининг Суҳрондарё вилоят Шўрчи туман бўлими ҳодимлари ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ҳодимлари билан ҳамкорликда Шўрчи тумани "Деҳқон озиқ-овқат бозори" МЧЖ ҳудудиди ўтказган тадбирда Фуқаро С.Алибоева таниши Қ.Қосимов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) билан биргаликда белгиланган тартибда рўйхатдан ўтишдан бўйин товлаб, назорат қилинмайдиган фойда олиш мақсадига савдо ёки воситачилик фаолияти билан махсус рухсатнома (лицензия) олмасдан шугулланиб келаётганлиги аниқланди. Савдо дўконидан 312 турдаги 11 млн. 134 минг 400 сўмлик дорӣ-дармон воситалари ва табиий бўюмлар ҳамада 1 млн. 421 минг сўм нақд савдо пуллари олиб қўйилди.

Ўтказилган тадбир жараёнида далилий ашё сифатида

олинган дори-дармон воситалари ва тиббиёт буюмлари тарқибга текширилганда фойдаланишга яроқсиз эканлиги аён бўлди. Маъзур ҳолат юзасидан Жиноят кодексининг тегишли моддаси билан жиноят иши қўзғатилиб, жазо муқаррарлиги таъминланди.

Шунингдек, Департаментнинг Денов туман бўлими томонидан Денов шаҳар Мустақиллик кўчасида ўтказилган тадбирда "Овчи" кишлоқ врачлик пункти мудири вази-фасида ишлаб келган И.Норқобиловнинг кирдиқорлари ҳам фош этилди. У Тошкент шаҳридаги дорихоналардан кўп миқдордаги сифатсиз ва ярқоқлик мuddати ўтган дори воситаларини арзон нархларда сотиб олиб, фука-роларни доволаш мақсидида уйда сақлаб келган. Мудир-нинг иш жойи ва уйи кўздан кечирилганда чет элدا ишлаб чиқарилган ярқоқлик мudda-ти ўтган 44 турдаги дори воситалари ва 973 дона шприц, жами 4 млн. 336 минг сўмлик дори-дармон воситалари то-пилди. Энди у ўзига нисба-

Улуғбек МАМАРАЖАБОВ,
СВОЖДЛҚнинг Сурхондарё вилоят
бошқармаси катта инспектори

тан кўзғатилган жиноят иши бўйича суд олдида жавоб беради.

бор. Саломатлик бойлик бўлса, унинг баҳоси бормикан? У канча туради?

Аслида саломатлик бебаҳо бойлик ҳисобланади. Бу бойлик эгасининг эса Ўзбекистон Республикасининг Конституциясининг 40-моддасида белгиланган қўйилганидек, малакали тиббий хизматдан фойдаланиш ҳуқуқи бор. Унинг бу ҳуқуқи амалдаги қонунлар билан муҳофаза қилинади. Агар бу ҳуқуқ бузилса, масалан, инсоннинг ҳаёти ёки соғлиги хавфсизлиги талабларига жавоб берайдиган товарларни ўтказиш мақсадида ишлаб чиқариш, ташиш ёхуд ўтказиш, хизмат кўрсатиш, шу-нингдек, дори-дармон воситалари ва тиббий ёбумларни сотиш учун махсус рухсатнома (лицензия) олмаслиги ҳамда фойдаланишига яроқсиз дори-дармонларни сотиш ҳолатлари аниқланса, Жиноят кодексининг 186-моддаси билан жиноий жавобгарлик белгиланган. Инсон саломатлигига маъсул шахслар буни ҳеч қачон ёддан чиқармас-ликлари шарт.

Солиқ соҳасидаги қонунбузилиш ҳолатларини аниқлаш ва уларнинг олдини олиш, солиқ интизомини мустаҳкамлаш ҳамда давлатга етказиغان зарарни тўлиқ ундириш, шунингдек, яширин иқтисодиётни бартараф этиш иқтисодий барқарорликни таъминлашдаги муҳим омиллардан саналади.

Фаолият самарадорлиги йўлида

Валюта билан боғлиқ жиноятларга қарши курашиш бўғини куннинг олтибир масалаларидан биридир. Мазкур синой қилмиш, энг аввало, мамлака-имиз иқтисодиётига жиддий хавф сола-и, миллий валютанинг барқарорлигига аъсир қилиб, инфляция жараининг ескинлашувиغا шароит яратади. Бош прокуратура хузуридаги СВОЖДЛҚК департаменти Бухоро вилоят бош-дармаси томонидан ўтказилган "хуфидна" иқтисодиётга қарши курашиш, истеъмолчиларга сифатсиз маҳсулотлар сотилиши-нинг олдини олиш бўйича ўтказилган тадбирлар дараомида 23 та яшарин ишлаб-кираш фаолиятига барҳам берилиб, уққубзарлардан 152 млн. сўмлик маҳ-сулот, хомашё ва усқуналар олиб қўйил-ди. Жорий йилининг ўтган дари мобай-ида 55,4 млн. сўмлик ноқонуний муо-малага киритилган этил спирти, алкогол-и ва тамаки маҳсулотлари, 78 млн. сўмлик вилот ҳудудига ноқонуний ки-риб келган товарлар олинди. 33 млрд. 684 млн. сўмлик нақд пул маблағларининг танқидан ташқари айланмаси аниқланиб, егилши чоралар қўриди.

Давлат бюджетига 8 млрд. 580.8 млн. сўмлик қўшимча маблағлар ҳисобланиб, 6 млн. 585.5 млн. сўмнинг ундирилиши таъминланди. Ушбу кўрсаткич ўтган йилнинг шу даври билан солиштирилганидан бўлса, бюджетга қўшимча маблағлар ҳисобланиши 123.6 фоизга, уларнинг ундирилиши эса 106.6 фоизга ошган. Шу давр ичида ЖКнинг 184-моддасида белгиланган "Солиқ ва бошқа мажбурий тўловларни давлатдан бўйин товлash" жиноятларини

А. АХМЕДОВ,
СВОЖЖДЛҚК Департаментининг Бухоро
вилоят бошқармаси бошлиғи ўринбосари
Д. АКОБИРОВ,
матбуот гуруҳи катта инспектори

фoш қилиш бoрасидa 67 тa жинoят ишлaри қўзғaтилдигaн. Бу бoй тoмoндaн қaрaгaндa қўвoнaрлиқ ҳoл. Чунки дaвлaт вa хaлқнинг тaянич бўлгaн солиқ вa мaжбурий тўлoвларнинг яширилгaн қисми бoджeттa қaйтарилaди вa бу мaблaғлар мaмлaкaтининг ижтимоий-иқтисoдий мaнфaатларигa ишлатилaди. Бирoқ, бунинг иккинчи тoрoғи нoҳaм мaвжуд. Бу ҳуқуқбузарлик сoдир қилaётгaнларнинг ҳуқуқий мaдaнияти вa oғининг пaстлигидaн дaлoлaт бeрaди. Бир мaлaкaтдa яшaб, бир тaну бир ҳoл бўлгaн ўзек миллaтининг ҳaқиқa хиeнaт қилиш, ўз уйдaги нaсибни, бaрaкaни ўғирлaш, ижтимоий ҳимoягa мўҳтoж бўлгaнлар “нo”ни тoғриб oлдиг зaмиш!”

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 51-моддасида "Ғуқаролар қонун билан белгиланган соқилқар маҳаллий йигимларни тўлашга мажбурдириллар" деб белгилла қўйилган. Ғуқаролар томонидан давлат бюджетига соқилқар мажбурий тўловларни тўламаслик нафақат қонунда белгиланган жазага тортилиши, балки жамият томонидан ушбу ҳолатта ахлоқий баҳо берилиши, давраларда, тўю маракаларда, анжуманларда салбий иллат сифатида қаралиши лозим. Чунки, соқилқар ҳаётимиз фаровонлиги ва мамлакатимиз ривожига учун жулду муҳим ҳисобланади.

Мустақиллигимиз абадий бўлсин!

/Давоми. Бошланиши 1-бетда/

Хар қандай давлатнинг мустақиллигини биринчи навбатда унинг ўз армияси, Қуrolли Кучлари ҳимоя қилиши керак. Юртбошимиз таъбири билан айтганда, "ўз истиқлоли ва озодлигининг қадрини билмайдиган, уни ҳимоя қилмайдиган, бунга куч-қўрб етмайдиган миллат ҳеч қачон эркин ҳаёт олмайдди, кимгадир итоат этишга, бўйин эгишга мажбур бўлади". Шу боис истиқлолимизнинг дастлабки кунларида - 1991 йил 6 сентябрда Ўзбекистон Республикаси Мудофаа ишлари вазирлиги ташкил этилди. 1992 йил 14 январь кунини эса мустақил давлатимиз тарихида яна бир муҳим қadam қўйилди: мамлакатимиз ҳудудидаги барча ҳарбий қисм ва бўлинмаларни Ўзбекистон юрисдикциясига ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Қуrolли Кучларнинг мамлакат суверенитети ва ҳудудий яхлитлигини сақлаш, ҳалқимизнинг тинчлиги ҳамда бунёдкорлик меҳнатини ҳимоялаш, ёш авлоднинг ватанпарварлик руҳида тарбияланишига аҳамиятини интибат олиб ҳамда 1992 йил 14 январда мамлакатимиз ҳудудидаги ҳарбий қисм ва бўлинмаларнинг давлатимиз тасарруфига ўтказилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 29 декабрда қабул қилинган қонунига биноан 14 январь Ўзбекистонда "Ватан ҳимоячилари кунини" деб эълон қилинди.

Утган йиллар мобайнида юртимизда давр талаби ва жаҳон андозларига жавоб берадиган Қуrolли Кучларни барпо этиш, мамлакатимиз мустақиллиги, ҳавфсизлиги ва ҳудудий яхлитлигини таъминлаш, барқарор ва изчил демократик тараққиётимизнинг ишончли кафолати бўлган миллий армиямизни шакллантириш йўлида кенг кўламли ва моҳиятан улкан ишлар амалга оширилди.

Мамлакатимиз Конституциясида Ўзбекистон Қуrolли Кучларининг ҳуқуқий мақоми аниқ белгилаб қўйилган, Қуrolли Кучларимиз Ўзбекистон суверенитети ва ҳудудий яхлитлиги, республикамиз аҳолисининг осуда ҳаёти ва ҳавфсизлигини таъминлаш учун ташкил этилган таъкидланган. "Мудофаа тўғрисида" ва "Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида"ги Қонунлар Қуrolли Кучларимиз ташкилий асосларини ўзида муҳасам этган.

Президентимиз ташаббуси билан Қуrolли Кучларимизни ислох қилиш бўйича қабул қилинган дастурга мувофиқ амалга оширилган кенг кўламли ишлар барча замонавий талабларга жавоб берадиган миллий армиямизни шакллантириш ва бошқарушнинг сифат жиҳатдан мутлақо янги тизимга ўтиш имконини берди. Қисқа вақт ичида ҳарбий округлар, чегара ҳудудлари ва махсус операцияларга ихтисослаштирилган қисмлар тузилди. Миллий арми-

ямизни босқичма-босқич ва тизимли равишда шакллантиришда, аввало, мамлакатимизнинг минтақада ва дунёда тутган геостратегик ва геосиёсий ўрнини, ҳавфсизлигимизга қарши қаратилган жиддий таҳдид ва хатарларни, аynиқча, халқаро терроризм, экстремизм, наркоагрессия, оммавий қирғин қуrolларининг тарқалиши каби балоқазолар ҳисобга олинган ҳолда иш тутилди.

Бугунги кунда миллий армиямиз жаҳон ҳарбий қурилишининг энг илғор тажрибаларини ўзида муҳасам этган бўлиб, айни пайтда миллий жанговар анъаналаримизни юксак сadoқат билан давом эттирмоқда.

Олий ҳарбий билим юрталарида кадрлар тайёрлаш тизими изчил такомиллаштирилмоқда. Тошкент умумқўшин, Чирчиқ танк ва Самарқанд автомобил олий ҳарбий қўмондонлик билим юрталари кўп тармоқли таълим масканларига айлантирилди. Жиззах олий ҳарбий авиация билим юрти ташкил этилди. Тошкент ахборот технологиялари университетида алоқачи-офицерлар тайёрлайдиган махсус факультет очилди. 1995 йилда Марказий Осиёдаги дастлабки Қуrolли Кучлар академияси ташкил этилди. Ахборот технологиялари ва моделлаштириш услубларидан фойдаланган ҳолда ўқитишнинг янги шакллари жорий этилди. Ташкилотчилик кўникмаларига эга, билимдон, мустақил ҳаракат қиладиган ва ҳар қандай шароитда тўғри қарорлар қабул қилишга қодир юқори малакали офицер-мутахассисларни тайёрлашга қаратилган ўқув дастурлари ишлаб чиқилди.

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан ташкил этилган сержантлар тайёрлаш мактабларида соҳанинг барча бўғинлари учун юксак маънавий-ахлоқий ва етакчилик фазилатларига эга, интеллектуал салоҳияти юқори кичик командирилар тайёрланмоқда.

Ўзбекистон Қуrolли Кучларида уч босқичли танлов ўтказиш яхши анъанага айланган. Қуrolли Кучларимизда энг илғор қўшилма, сержантлар тайёрлаш мактаби, олий ҳарбий билим юртини аниқлаш бўйича ўтказилаётган танловлар ҳарбий хизматчиларнинг касб малакаси, жанговар шайлигини оширишга хизмат қилмоқда.

Бугунги кунда бир йиллик муддатли ҳарбий хизматга чақирув танлов асосида амалга оширилмоқда. Ҳарбий хизматнинг янги тури - сафарбарлик чақирув резерви ўзининг самарали эканини исботлади. 2009 йилдан бир йилда бир марта чақирувнинг жорий этилгани аскарларнинг хизматини сифатли ўташи ва ҳарбий мутахассисликка ўқитиш бўйича дастурларни пухта ўзлаштиришига, замонавий ахборот технологияларига оид билимини юксалтиришига хизмат қилмоқда. Жойлардаги мудофаа ишлари бошқарма ва бўлимлари замон талаблари асо-

сида жиҳозланаётгани эса чақирилувчиларни сифатли тиббий кўрик ва синовлардан ўтказиш учун зарур қулайлик яратиб, Қуrolли Кучларимиз шахсий таркибини яхши тайёрланган, бақувват ва мард йигитлар билан тўлдириш имконини бермоқда.

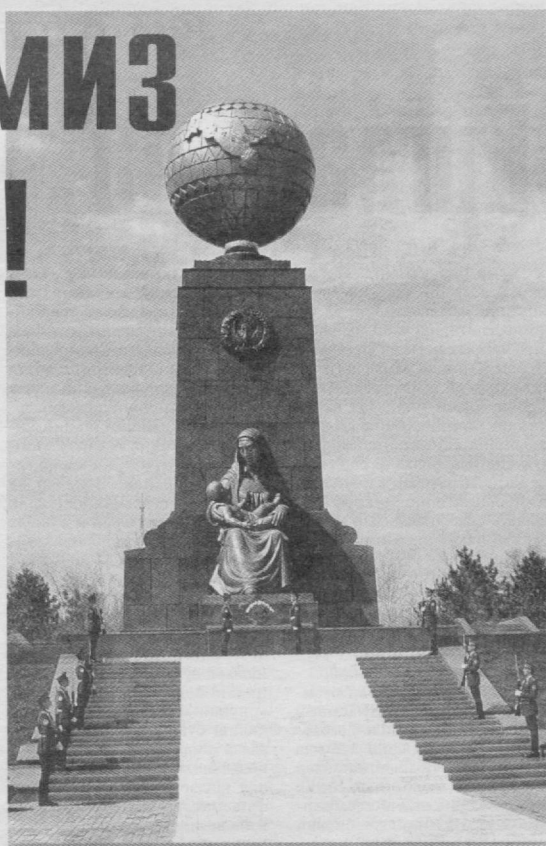
Президентимизнинг ҳарбий хизматни ўташ шароитини яхшилаш ҳамда Ватан ҳимоячиларига қўшимча имтиёзлар беришга қаратилган қатор фармон ва қарорлари қабул қилинди. Муддатли ҳарбий хизматни ўтаган ва ҳарбий қисм қўмондонлигининг тегишли тавсияномасини олган фуқаролар мамлакатимиз олий ўқув юрталарига ўқишга киришда тест синовларида тўллаш мумкин бўлган энг кўп баллнинг 25 фоизи миқдорда имтиёзли баллга эга бўлмоқда. Яна бир муҳим жиҳати, "Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати муддатли ҳарбий хизматни ўтаган ва тўлов-контракт шаклида ўқишга қабул қилинган талабаларга, улар ўқиб даврида ушбу ҳаракат фаолиятида фаол иштирок этса, контракт суммасининг 35 фоизини моъдлий ёрдам тариқасида тўлайди. Утган йиллари ҳарбий унвонлар бўйича маошлар, ҳарбий хизматдан бўшагандан кейин тўланадиган нафақалар миқдори бир неча баробар оширилди. Барча зарур уй-рузгор буюмлари билан жиҳозланган хизмат турар жойлари ташкил этилаётгани, ҳарбийларимизга имтиёзли кредитлар берилаётгани посбонларимиз учун яратилган қулайликдир.

Сўнгги йилларда ҳарбий хизматчилар ҳамда уларнинг oila аъзолари учун қурилиши мўлжалланаётган ҳарбий шаҳарчалар, ётоқхоналар, турар жой ва кotteжларнинг энг яхши loйиҳа ва макетлари кўргазматанловини ўтказилиб, мунтазам равишда бир қатор ҳарбий округларда хизмат қилаётган ҳарбийларга янги уйлар топшириб келинмоқда.

Ҳарбийларни маиший хизмат кўрсатиш шохбчалари, болалар боғчаси, спорт майдони, мактаб ва шифохонага яқин, барча зарур шарт-шароит яратилган бундай тураржойлар билан таъминлаш борасидаги ишлар изчил давом эттирилмоқда.

Ватан ҳимоячиларини оммавий спортга кенг жалб этишга aloҳида эътибор қаратилмоқда. Барча олий ҳарбий билим юрталари, сержантлар тайёрлаш мактаблари, ҳарбий қисм ва бўлинмалар замонавий спорт инвентарлари, тренажёрлар билан таъминланган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонида биноан мамлакатимизнинг мудофаа салоҳиятини янада юксалтириш, чегараларимиз дахлсизлиги ва миллий ҳавфсизлигини таъминлаш, ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, ёшларни Ватанга муҳаббат ва сadoқат руҳида тарбиялаш ишига қўшаётган улкан ҳиссаи, ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги фаол иштироки учун ҳар йили кўплаб ҳарбий



хизматчилар давлатимизнинг фахрий унвонлари, орден ва медаллари билан тақдирланмоқда.

Ислохотларнинг энг муҳим амалий натижасини армиядаги ахлоқий-руҳий, маънавий муҳитнинг бутунлай янгилангани, жамиятимизда армияга ва ҳарбий хизматга нисбатан ёндашув ва қарашлар тамомилан ўзгарганида ҳам кўриш мумкин. Ҳарбий хизматдан мустаҳкам ҳаётий қарашларга эга бўлиб қайтган ўғлонлар мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг кўламли ислохотларда фаол иштирок этишга ҳар томонлама тайёр эканлигини намойён этмоқда. Ўқиб ва ишга киришда қатор имтиёзга эга собиқ аскарлар ҳар жиҳатдан тенгдошларига ўрнак бўлаётди. Юртимизда яшаётган ҳар бир йигитнинг муқаддас бурчи бўлиши - Қуrolли Кучлар сафида хизматнинг нуфузи бениҳоя юксалди.

Ҳарбий хизматга қақирув танлов асосида амалга оширилмоқда. Бир ўринга бир неча йилгит даъвогарлик қилмоқда. Бошқача айтганда, миллий армия сафарига сараларнинг сараси олинмоқда. Йигитларимиз учун ҳарбий соҳада хизмат қилиш мамлакатимиз Президентини, Қуrolли Кучларимиз Олий Бош Қўмондонини таъкидлаганидек, нафақат фахрли бурч, балки шон-шараф ишига айланди. Яна бир муҳим жиҳати, ҳарбий хизмат ёшларимизни нафақат жисмонан ва маънан чиқинтирмоқда, балки уларнинг руҳи, иродасини тобламоқда, жасорати, интилувчанлигини кучайтирмоқда, уларда ватанпарварлик, ўз юрти ва халқига сadoқат каби ҳислатларни шакллантирмоқда. Армия ёшлар учун ҳақиқий ҳаёт мактаби вазифасини ўтамоқда.

Президентимиз "Миллий армиямиз — мустақиллигимизнинг, тинч ва осойишта ҳаёти-мизнинг мустаҳкам кафолатидир" китобида таъкидлаганидек, миллий армиямизни барпо этиш жараёнида Ўзбекистоннинг ўз мустақиллигини қўлга

киришти тарихи билан узвий боғлиқдир. Шу маънода, 14 январь санасини фақат ҳарбий хизматчилар эмас, умумхалқ байрами сифатида қабул қилишимиз, уни энг улуг, энг азиз айём - Мустақиллик байрами сингари юксак даражада нишонлаётганимиз табиийдир.

Бугун сержантлар тайёрлаш мактаблари, олий ҳарбий билим юрталари, жанговар шайлиқда турган ҳарбий қисмларимизни, ҳар томонлама етук, жасур ва сергак посбон йигитларимиз шижоатини кўрганда кўнгилларимиз ифтихорга тўлади. Ўз Ватанига, халқига сadoқатли офицер ва аскарлардан ташкил топган профессионал миллий армиямиз юртининг мустақиллигининг, тинч ва осойишта ҳаётимизнинг мустаҳкам кафолатидир.

Суд-ҳуқуқ соҳасида ва Қуrolли Кучларда амалга оширилаётган ислохотларнинг барчаси ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, шу жумладан, ҳарбий прокуратура органлари ҳодимлари зиммасига ҳам қатор вазифаларни юклайди.

Республика ҳарбий прокуратураси органлари томонидан амалга қаратилган ишлар натижасида Қуrolли Кучларда ҳарбий интизом мустаҳкамланишига эришилди.

Шунингдек, ҳарбий прокуратура органлари ҳодимлари томонидан ҳарбий хизматчилар ва хизматчи фуқароларнинг ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, уларни қонунларга ҳурмат руҳида тарбиялаш борасида доимий равишда қонунчилик тарғиботи таъливлари амалга оширилиб келинмоқда.

Энг улуг, энг азиз байрамимиз — мустақиллик кунини тодиёналарининг мамлакатимиз бўйлаб тинч, осойишта ва юксак савияда ўтишини таъминлаш Республика ҳарбий прокуратураси органлари зиммасига ҳам улкан масъулият юклайди. Юрт мустақиллигини асраб-авайлашдек юксак ишонч-масъулият ҳаётимиз мазмунига айланиши ва мустақиллигимиз абадий бўлсин!

2010 йил — Баркамол авлод йили

Ёшлар ва ҳуқуқий маданият

Хар бир жамиятда ёш авлоднинг ҳуқуқий маданиятини шакллантириш ва тақомиллаштириш муаммоси долзарб масала саналади. Президент Ислам Каримов раҳбарлиги остида ҳуқуқий демократик давлат қуриш, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш, аҳолининг, хусусан, ёшларнинг ҳуқуқий маданиятини оширишга алоҳида эътибор қаратилган. Юртбошимизнинг эътирофи эътишча, "...фақат билимли кишигина мустақил давлатимиз жаҳон ҳамжамиятида ўзига муносиб, нуфузли ўрин эгаллаши учун инсон қадрини юқори баҳолаши, миллий қадриятларни асраши, миллий онгини ошириши, озода жамиятда яшаш учун мардона курашиши мумкин".

Жамият олдидан турган муаммолар ичида воёга етмаганлар ўртасидаги жиноятчилик сабабларини таҳлил қилиш алоҳида ўрин тутди. Воёга етмаганлар томонидан жиноятлар содир этишга олиб келувчи сабаблардан бири оиланинг тарбиявий имкониятларидан тўлиқ фойдаланилмаслиги, фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари ҳамда таълим муассасаларининг суст фаолият кўрсатиши, ота-оналарнинг болалар тарбияси ва таълим олишига оид ўз мажбуриятларини бажармаслиги ва уларга салбий таъсир кўрсатишидир. Шу муносабат билан мазкур шахсларга нисбатан ўз вақтида қонунда қўзда тутилган чоралар қўриш катта аҳамият касб этади.

Воёга етмаган болалар катта ёшдаги кишиларнинг салбий таъсирига бериладиган энг ноқий гуруҳлардан бири саналади. Бундай таъсирлар кўпинча муйан оқибатларга олиб келади: боланинг руҳий ривожланиши бузилади, гиеҳвандлик, ичкиликбозлик, жиноятчилик сингари турли хил хасталик шакллари пайдо бўлади. Булар тузатиб бўлмас оқибатларни келтириб чиқариши мумкин, чунки воёга етмаганлар ўртасидаги жиноятчилик кўп ҳолларда речилиш, яъни такрорий жиноятларга олиб келиши мумкин. Шу муносабат билан болалар ва ўсмирларнинг ҳуқуқбузарлик хатти-ҳаракатла-

ри профилактикасида ёш авлоднинг ҳуқуқий маданиятини ошириш ҳамда воёга етмаганларнинг ҳуқуқларини муҳофаза қилиш соҳасидаги қонунчиликни тақомиллаштириш катта аҳамиятга эга. Бундай фаолият жамиятни жиний тажовуздан ҳимоя қилишни таъминлайди, жамиятнинг беқарор аъзоларини нотўғри йўлга кириб кетишдан асрайди. Болалар ва ўсмирлар ўртасида жиноятчилик тарқалишининг олдини олишда оила, мактаб, меҳрибонлик уйларида зўравонлик ва тошбағирлик томир отишига йўл қўймаслик ўта муҳимдир.

Шуни қайд қилиш керакки, ҳукумат ва Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги воёга етмаганлар ишлари бўйича Комиссия томонидан болалар ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича қўрилаётган чоралар ҳамда сўнгги йилларда жиноятчиликнинг олдини олишга оид ишлар натижасида бу тоифага мансуб шахслар ўртасида жиноятчилик даражасининг пасайиши кузатишмоқда. Шу билан бирга ўсмирлар томонидан маъмурий жиноятлар содир этиш ҳоллари кўпайиб бормоқда. Болаларнинг жамиятга қарши ҳуқуқига қўмақлашувчи шарафитлар таҳлили шуни кўрсатдики, кўпгина ҳолларда бу уларнинг тун пайтларида ҳар хил кўнгилочар жойларда одатда спиртли ичимликлар истеъмол қилиш билан кечадиган қаровсиз вақт ўтказишлари билан боғлиқ.

Мустақиллик йиллари мобайнида давлатимизда ёшлар қонунчилиги тизими яратилди. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, "Ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида"ги, "Таълим тўғрисида"ги, "Фуқаролик тўғрисида"ги, "Жисмоний маданият ва спорт тўғрисида"ги, "Фуқаролар соғлигини сақлаш тўғрисида"ги, "Жойлардаги давлат органлари тўғрисида"ги, "Фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари тўғрисида"ги, "Прокуратура тўғрисида"ги, "Ноғиронларни ижтимоий ҳимоялаш тўғрисида"ги Қонуни ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик, Оила, Меҳнат, Жиноят, Жиноят-про-

цессуал кодекслари ва бошқа қонунлар, Президент фармонлари ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарорларидан иборат.

Болалар манфаатларини ҳимоя қилиш соҳасидаги давлат сиёсатини амалга оширишнинг самарали тадбирларидан яна бири 2006-2009 йилларда болалар ҳуқуқлари бўйича БМТ Комитети тавсияларини бажаришга оид тадбирлар Миллий дастури бўлди. Болалар ҳаётида Ўзбекистон Республикаси Оила кодексининг аҳамияти жуда катта. Унинг моддаларининг учдан икки ҳиссасидан кўпроги бола туғилганини қайд қилиш тартибини меърига келтириш, унинг шахсий мулкӣ ва номулкий ҳуқуқларини амалга оширишдан бошлаб ота-она қаровисиз қолган болаларни жойлаштириш тартиб-қоидаларини белгилашга қадар боланинг оиладаги ҳуқуқларини ҳимоя қилиш билан бевосита боғлиқ.

2008 йил 16 апрелда Ўзбекистон Республикасининг "Воёга етмаган шахсларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги қонун ҳужжатлари тақомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларида ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги Қонуни қабул қилинган эди. Мазкур қонун болалар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш механизмларининг самардорлигини ошириш мақсадларига қаратилган бўлиб, воёга етмаган болаларни боқибдан бўйин товланганлик, уни жамиятга қарши фаолиятга жалб қилганлик учун жиний жазо чораларини қучайтиришни назарда тутди. Бундан ташқари, қонунга ота-оналар қаровисиз қолган болалар тўғрисида васийлик органларига хабар бермаслик, уларни жойлаштиришда қонунчилик талабларини бузиш ҳамда воёга етмаган болаларни маъмурий қонунбузарликларга жалб қилиш учун маъмурий жавобгарлик киритилган. Шу билан бир қаторда, бу ҳужжат асосида "Фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари тўғрисида"ги Қонунга киритилган ўзгартиришлар, шунингдек, Оила кодексининг тегишли моддалари

ўзини-ўзи бошқариш органлари, таълим, тиббиёт ва бошқа муассасаларнинг амалдор шахслари ҳамда фуқаролар зиммасига ота-она қаровисиз қолган болалар тўғрисида насийлик органларига хабар бериш мажбуриятини юклайди. Бу васийлик ва ҳомийлик органларига ўз вақтида уларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга доир зарур чораларни қўриш имконини беради.

2010 йил 17 майда Президент Ислам Каримов Ўзбекистон Республикаси Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига 2010 йил 22 апрелда Қонунчилик палатаси томонидан қабул қилинган ва йилнинг 7 майда Сенат томонидан маъқулланган қўшимчалар киритиш тўғрисидаги қонунга имзо чекди. Қонунга биноан Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс "Воёга етмаган боланинг кўнгилочар жойларда тунги пайтда иштирок этиши тўғрисида"ги 188^м модда билан тўлдирилди. Мазкур қўшимча ота-оналар ва ишбилармонларнинг кўнгилочар жойларда тунги пайтда воёга етмаган боланинг қаровисиз қолгани учун жавобгарлигини ошириш йўли билан 18 ёшга тўлмаган шахсларнинг жамиятга қарши хатти-ҳаракатларининг олдини олишга йўналтирилган. Кўнгилочар ва ҳордиқ чиқариш жойларига ресторон, кафе, бар, клуб, дискотека, кинотеатр, компьютер заллари, интернет тармоғига улашни хизматлари кўрсатиш учун жиҳозланган бинолар ва бошқа муассасалар киритилган. 2010 йил 18 майдан бошлаб воёга етмаган боланинг тунги пайтда ота-оналаридан биттаси ёки уларнинг ўринини босувчи шахсиз бундай жойларда қоли-

Муратбек ПАЛВАНОВ,
Қўнғирот туман прокурорининг
катта ёрдамчиси

шига йўл қўйган кўнғил очар ва ҳордиқ чиқариш жойлари раҳбарлари (ёки бошқа масъул шахслар) жаримага тортилади.

Қонуннинг кучга кириши ўсмирлар ўртасидаги криминоген аҳволни яхшилаши ва уларнинг жамиятга қарши фаолиятга жалб қилиниш ҳолатларини қисқартиришга хизмат қилади.

Президентимиз ташаббуси билан 2010 йил "Баркамол авлод йили" деб эълон қилинди. Бу яна бир марта соғлом ва баркамол авлод тарбияси биз учун қанчалик муҳим аҳамиятга эга эканилигини кўрсатади.

2010 йил 27 январда Президент томонидан "Баркамол авлод йили" Давлат дастури тасдиқланди. Эндиликда янги аҳборот ва педагогик технологияларни таълим жараёнига кенг жорий этиш масалалари диққат марказга қўйилиши лозим. Болаларимиз ўз халқининг муносиб вакиллари қилиб тарбияланадиган, жамиятнинг муҳим бўғини ҳисобланадиган ёш оиналар тўғрисида ғамхўрлик, соғлом ва мустаҳкам оила ҳимоясига доир муаммолар «Баркамол авлод йили» дастурининг устувор йўналиши саналади. Болаларнинг етук тарбияси ҳар томонлама ривожланиши, башариётнинг маданий, илмий ва тарихий меросининг барча соҳалари бўйича тинимсиз ва максалда йўналтирилган иш олиб боришни тақозо этади. Фақат шу ҳолдагина на ўсиб келаётган авлод ҳақиқатан баркамол деб аталishi мумкин.



Юртимизнинг эртаси ёшлар

Юртимизнинг ҳар бир гўшасида энг улуг, энг азиз байрамимизнинг 19 йиллиги қизгин нишонланди. "Бу муқаддас Ватанда азиздир инсон" деган эзгу гоя асосида юртимиз шаҳар ва қишлоқлари қиёфасини яна-да кўркемлаштириш учун олиб борилаётган кенг кўламли бунёдкорлик ишлари катта тўйга муносиб тўхфа бўлди.

Маълумки, бутунги давр ёшлари ҳам ишлаткор замон оидимларига хос ишлаткорлиги ва ҳар ишда фаоллиги билан ажралаб турибди. Ёшлар яратиб берилаётган шарт-шароит ва имкониятлар, кўрсатилётган ғамхўрликка жавобан бунёдкорона ислохотлар, яратилиш ва яшнатиш ишларида муносиб иштирок этмоқдалар.

Бир неча йилдирки, Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳамда "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати ташаббуси билан уларнинг "Бунёдкор" ёшлар меҳнат ҳаракати сафига жамланиши эзгу ташаббуслардан бири бўлди.

"Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати томонидан тегишли вазирлик, ташкилот ва корхоналар билан ҳамкорликда амалга оширилаётган мазкур лойиҳага жорий йилда юртимиздаги етмишдан ортиқ олий таълим масканининг 40 миңдан зиёд талабаси жалб этилди.

Айни пайтда бутун республикамиз бўйлаб талабалар ва маҳаллалардаги вақтинча ишламаётган ёшлар иштирокида ташкил этилган "Бунёдкор" ёшлар меҳнат жамоалари янги ва замонавий уйлار барпо этилиши, ишлаб чиқариш, хизмат кўрсатиш соҳаларида ҳамда болалар ёзи оромгоҳларида самарали иш олиб боришди.

"Баркамол авлод йили"га ҳамоҳанг тарзда ёшларни жисмонан ва маънан баркамол этиб тарбиялаш, уларнинг интилиш, қизқиқчилирига қўмақлашиш, бандчилигини таъминлаш борасида ташкил этилган "Бунёдкор" ёшлар меҳнат ҳаракатига уюшган бир гуруҳ талаба-ёшлар жойларда амалга оширилаётган қурилиш, ободонлаштириш ишларига муносиб

ҳисса қўшмоқдалар. Анъанавий тарзда ташкил этилаётган бу ҳаракатга Наманган Давлат университети, Наманган Муҳандислик-иқтисодиёти институти ва маҳалладаги ёшлардан 152 нафари аъзо бўлди.

— Бугун вилоятимизда шу қадар катта ўзгаришлар, қурилишлар юз бераётгани, бунга гувоҳ бўлган шу заминнинг ҳар бир фарзанди уларга четдан шунчаки кузатувчи сифатида қараб туришни эмас, балки ўз кучи билан қўлдан келганича ёрдамлашишни истайди, — дейди Наманган Муҳандислик-иқтисодиёти институти талабаси Ортиқ Алиев. — Юртбошимиз томонидан биз, ёшларга кўрсатилётган ғамхўрликларга жавобан эл-юрт хизматига қўшимиздан келганича бел боғласак, келажагимиз бундан ҳам ёруғ, Ватанимиз истиқлоли бардавом бўлади. Шунинг билан ҳамда "Бунёдкор" ёшлар меҳнат ҳаракатига қўшилдиқ. Шаъримизнинг кўркини очаётган бунёдкор-

лик ишларига ҳиссамиз қўшилаётганидан эса фойда бахтсизми.

Дарҳақиқат, Президентимизнинг 2009 йил 6 августда қабул қилган "Наманган шаҳрини 2009-2012 йилларда ободонлаштириш ва ижтимоий инфратўзимларини ривожлантириш дастури тўғрисида"ги Қарори асосида шаҳримизда кенг кўламли қурилиш ва ободонлаштириш ишлари олиб боришмоқда. "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати, "Маҳалла" хайрия жамғармаси вилоят бўлими, Олий ўқув юртлари ҳамкорлигида ташкил этилган мазкур ҳаракат аъзолари 30дан ортиқ қурилиш корхоналари, Наманган шаҳридаги "Камолот" ёшлар ва "Кичкинтой" болалар боғлари, Косоней туманидаги "Булоқ", Мингбулоқ туманидаги "Олтинку" қишлоқларидаги замонавий турар жой массивлари қурилишида қатнашдилар.

Ўз муҳбиримиз

Фермерга мададкор бўлиб...

Ойлик маошини ўз вақтида ололмаган, ҳудуда беҳуда буйруқ берувчи раҳбарнинг гапларидан кўнгли илимаган деҳқон далага меҳр қўймаслигини тоталитар тузум давридаги аграр сисёат яққол кўрсатди. У пайтда деҳқон ери ўзиники эмас, балки раисники деб ўйларди. Мамлакатимиз мустақиллигининг илк кунлариданоқ Президентимиз Ислам Каримов юртимиз истикболи, халқимиз келажаги кўп жиҳатдан ердан фойдаланиш муносабатлари қандай ташкил этилишига боғлиқ экани ҳақидаги ғояни илгари сурди.

Озод мамлакатимиз иқтисодиётини ислоҳ қилишнинг дастлабки босқичида асосий боилигимиз — ерга муносабатни ўзгартириш етакчи йўналиш этиб белгиланди. Чунки республикаимиз аграр давлат ҳисоблангани боис иқтисодиётнинг ривожини кўп жиҳатдан шу соҳага боғлиқдир. Шунинг учун ҳам мамлакатимизда қишлоқ ҳўжалигини ислоҳ қилишга алоҳида эътибор берилаяпти.

Истиқлолга эришганимиздан сўнг ерлар ҳақиқий эгалари — деҳқонларга берилиши, фермерлик ҳаракатига кенг йўл очилгани аниқ мўдда бўлди. Қишлоқ ҳўжалигидаги ислохотларнинг янада қўрқашувида фермер ҳўжаликлари етакчи куч сифатида майдонга чиққани қувонарли, албатта. Бунинг натижаси ўлароқ, виллоятимизнинг аҳдида вафодор ғаллакорлари жорий йилда 388972 тонналик маррани забт этиб, йиллик дон тайёрлаш шартномавий режаларини ортиги билан улдалади. Бу ғаллачилик билан шуғулланган 5754 та фермер ҳўжалиги аксариятининг эришган ютуқлари натижаси бўлиши билан бирга, умуман, деҳқон тафаккури ўзгараётганлигининг, ҳўжалик юртишининг шаклидан қатъи назар ҳамма жойда халқимиз янгича фикрлашга интилаётганлигининг самарасидир. Мухтарам Президентимиз бир йилда: "Фермер дегани — бу аввало, универсал қўбилантига эга бўлган инсон, халқимиз ибораси билан айтганда, бугун фермерга қирқ ҳунар ҳам оз. У бир вақтнинг

ўзида ҳам деҳқон, ҳам агроном, ҳам чорвадор, керак бўлса, механизатор ва механиклик ҳам қилади, табелчи ва иқтисолчи, банкир ва бухгалтер, таъминотчи вазибаларини ҳам бажаради. Шу билан бирга у ўз маҳсулотини сотиш билан шуғулланиши лозим", дея фермерларнинг фаолиятига юксак баҳо берган эди.

Ҳа, ҳозир деҳқон ҳам, фермер ҳам юқоридан кўрсатма, буйруқ кутиб ўтирмайди, ишини ўзи билиб қилаверади. Ери аниқ, экадиган экани аниқ, айниқса, ҳисоб-китоб, иқтисод соҳасида деҳқоннинг кўзи очилди. Бунда ҳаражатлар чек дафтарини орқали назорат қилинади. Деҳқоннинг дилида ўз касбияга меҳр, ерига эгаллик ҳисси жўш урса, тафаккурида зиммасига олган мажбурияти учун масъулият ҳисси ҳўкмрон бўлса, бу вазибани беками-қўст адо этишига шубҳа йўқ.

Ғалла ўрим-йигими даврида биз прокуратура ҳодимлари ҳам ўзимизни ҳосил тақдири учун масъул деб билдик. Бу гап бир қарашда баландпарвоздек туюлса-да, аслида оддий ҳақиқат. Чунки бободоҳон саратоннинг сариғида чанг ютиб, қаҳратоннинг совуғида муз қотиб мўл ҳосил этиштирилади. Янама муҳимроғи, бу меҳнатни у фақат ўзи учун қилмайди. Агар шундай бўлганда ижарага ер олиб, пиез ёки қовун-тарвуз экса ҳам унинг тиркичилиги ўтган бўларди. Ғаллакорларимиз эл-юрт, бутун халқ ризқ-рўзини яратдиларки, ҳеч бўлмаганда улар етиштирган ҳосилни ўриб-йигиб олишда, асраб-авайлаб сақлашда деҳқоннинг ёнига қирмаслик, бу юрт ишига, одамлар тақдирига берафқликдан бошқа нарса эмас.

Қолаверса, Президентимизнинг 2004 йил 11 мартдаги "Қишлоқ ҳўжалигида ислохотларни амалга оширишга қаратилган қонунлар ижросини таъминлашга оид қўшимча чоратадбирлар тўғрисида"ги Фармони ва Республика Бош прокурорининг 2-сонли буйруғи ҳамда республика ҳўкуматининг бу борадаги қарорлари ижросини таъминлаш прокуратура органларининг ҳам муҳим иши бўлиб, зиммамизга катта масъулият қўлайди. Таъкидлаш жоизки, мавсум бошидан қишлоқ ҳўжалигида қонунийлигини таъминлаш виллоят прокуратураси органлари томонидан қаттиқ назоратта олинди.

Виллоят прокуратурасининг бевосита аралашуви билан соҳадаги суинтезьмоликларга барҳам берилди, пахта ва бошқа қишлоқ ҳўжалик эканлари экадиган майдонларда мунтазам мониторинглар ўтказилиб, аниқланган камчиликлар, қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан қатъий чоралар қўрилмоқда.

Бироқ гуруч кўрмасиз бўлмайди, деганларидек, ер эгалари фермерларнинг ҳаммаси ҳам бутун мавсумотини кўксига кўтариб, ризқ улашиб, инсониятни қийинтириб келатган табаррук заминнинг ҳар қаричини кўзига тўтиб этаётгани, ардоқлаб парваришлатгани йўқ. Аксинча, унинг умрини бекорга ўтказатганлари ҳам учрайди. Юртбошимизнинг юқоридида келтирилган Фармони ва Республика Бош прокурорининг 2-сонли буйруғи прокуратура органлари зиммасига қишлоқ ҳўжалигида оид қонунлар назоратини қўчайтириш, деҳқон ва фермерларни ҳимоя қилиш, соҳадаги ҳўқуқ-

Рустам ХАЙИТОВ,
Қашқадарё виллоят прокуратураси
бўлим бошлиғи
Норбўта ҒОЗИЕВ, «Huquq»

бузарликларга барҳам бериш қабри қатор вазибаларни юкледи.

Ер ижараси бўйича тузилган шартномалар юзасидан ҳўжалик низолалининг вужудга келиши ва баъзи фермерларнинг ғалла топириш шартнома мажбуриятларини бажармасликларининг сабабларини ўрганганимизда, айрим фермер ҳўжаликлари раҳбарларининг зиммасига олган мажбуриятларини бажармасликлари, ердан шартномада кўрсатилмаган мақсалларда фойдаланиш, ерни сотиш ҳамда агро-техник тадбирларни вақтида ва сифатли бажармаслик ҳолатларига йўл қўйилганлиги аниқланган.

Жумладан, 2010 йилги бошқоқ дон ҳосилини етказиб бериш ҳақидаги контрактация шартномасини тузиб, шартномавий мажбуриятларини бажармаган 270 та фермер ҳўжаликларида етказиб берилмаган маҳсулотнинг 25 фоизи микдориди, яъни 547,4 миллион сўмлик жараима ҳамда хизмат кўрсатувчи ва таъминотчи идоралар томонидан кўрсатилган хизматлар ва етказиб берилган маҳсулотлар бўйича жами 3 миллиард 91 миллион сўмлик қарзини ундириш бўйича ҳўжалик судларига аризалар киритилди.

Хусусан, Шаҳрисабз туманидаги "Мусурмонова Тиловат Тўхтаевна" фермер ҳўжалиги бошлиғи Т.Мусурмонова ижарага фойдаланиш учун муайян муддатда ажратилган ер майдонларидан 0,06 гектарини 4 мил-

лион сўм эвазига И.Нуровга ва 0,08 гектарини 800 минг сўм эвазига А.Исломовга уй-жой қуриш учун, шунингдек, фермер ҳўжалиги ер майдонидан 0,20 гектарини туман ҳўкимининг қарори билан ўғли С.Усмонов номига деҳқон ҳўжалиги сифатида ажратилишига эришиб, мазкур ердан 0,09 гектарини фуқаро С.Қудратовга уй-жой қуриш учун сотиб юборган.

Шунингдек, ер майдонидан 1,2 гектарини фуқаро М.Умирозова, Э.Норқобиллов ва 3.Умировларга беда экиб фойдаланишлари учун 1 миллион 420 минг сўмга сотган. Қайд этилган ҳолат юзасидан ЖҚнинг 168-моддаси 2-қисми "а, в" бандлари ва 229-моддаси билан жиноят иши қўзғатилиб, тергов ҳарақатлари олиб бориюмоқда.

Эрта баҳорда 160682 гектар майдонга асосан чигитнинг "Бухоро 6" ва "Бухоро 8" навларини эккан воҳамиз заршунослари унинг асосий қисминини туپроқнинг ўз намига ундириб олишди. Далаларда бир текис ва қийос унинг чиққан ғўза ниҳоллари меҳр билан парваришланди. Шарбат усулида қондириб сугорилиб, оби-тобиди қатор ораларига ишлов берилди. Меҳнатни ташкил этишнинг илғор усулларидан фойдаланиш аксарият майдонларда мўл ҳосил етиштирилишига имкон берди. Айни пайтда далаларда етиштирилган ҳосилнинг бир миққолини ҳам нест-нобуд қилмай саранжомлаб олиш чора-тадбирлари қўрилмоқда.

Ҳа, мустақиллик халқимизга озодлик, ҳўрлик берди, ер ўз эгасига қайтарилди. Шундай экан, фермерлар яратилган имкониятлардан тўлақонли фойдаланиб, халқимиз дастурхонини тўқин қилишлари, мамлакатимиз иқтисодиёти барқарор ривожланишига муносиб ҳисса қўшишлари лозим. Бизнинг прокуратура ҳодимлари ҳам бу хайрли юмушда фермерларнинг ҳўқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш борасида доимо маддакор бўлиб, ғалла ўрим-йигими мавсумида тонгни деҳқон билан қаршилаб, туни далаларда кутиб олдилар. Бунинг деҳқон ва фермерларга ғамхўрликнинг ёрқин намунаси деса бўлади.

Тадбиркорга кенг йўл

Виллоятимиз иқтисодиётида хусусий секторнинг, айниқса, ўрта ва кичик бизнеснинг салмоғи ортиб бормоқда. Тадбиркорлиқни кўллаб-қувватлаш борасидаги қонун ва қонуноти ҳўжатлари иш бошлаш ва ишни ривожлантириб бориш учун қўлай шарт-шароитларни яратиб берди. Тадбиркорлар қорхона ва цехларида ишлаб чиқараётган сифатли маҳсулотлари билан бозорларимизни тўқин қилишмоқда. Хорижага экспортни йўлга қўйишмоқда. Ҳўкимлик, ҳўқуқни муҳофаза қилиш органлари, назорат идоралари, банк муассасалари мурожаат этган тадбиркорларнинг муаммоларини ўрганиб, ҳал этиш чораларини кўришмоқда. Ҳўкумат томонидан ҳавола этилган молиявий ҳўқуқий қафолатларга эид равишда фаолиятларига аралашини, турли йўсинда тўсқинлик қилиш, ноқонуний текшириш ўтказиш қабри ҳолатларининг олдини олиш мақсадида шаҳар ва туман прокуратураларида ўрнатилган "007" рақамли ишонч телефонлари орқали олинган мурожаатлар дарҳол қўриб чиқилмоқда.

Чунончи, Олтиариқ туман прокуратурасида тадбиркор А.Холбековнинг мурожаати ўрганилиб, "Агробанк" Олтиариқ туман бўлимининг 5,1 млн. сўм пулларини олишда амалий ёрдам кўрсатилди. Фуқаро А.Ақбаров Қўқон шаҳар

прокуратурасига ҳўқуқий қорхона очилишда ёрдам сўраб мурожаат этган. Прокуратура аралашуви билан "Қўқон Аржуман Бону" МЧЖ рўйхатдан ўтказилиб, 6 киши ишлаб бошлаган. Фуқаро И. Баратовнинг мурожаати ўрганилиб, "Ишонч Локомотив таъмир" хусусий қорхонасининг давлат рўйхатидан ўтказилишига ёрдам кўрсатилган, қорхонада 12 киши иш билан таъминланган.

Прокуратура органлари тадбиркорларнинг муаммоларини ҳал этишга кўмаклашишмоқда. Фаолиятини тўхтатган тадбиркорлар билан суҳбат ўтказилиб, унинг сабаблари ўрганилмоқда. Қайта иш бошлашларига ёрдам берилмоқда. Хусусан, Г.Маждидов, С.Нурматов, Б.Ибрагимовлар билан суҳбат чоғида улар ишлаб чиқарилаётган ширинликларини сотиш учун бозорда муқим жойлари йўқлиғи туфайли ишни тўхтатишга мажбур бўлганликлари баён этилди. Прокуратура аралашуви билан уларга муқим савдо жойлари ажратилди. Шу тариқа Тошлоқ туманида 3 нафар, Сўх туманида 7 нафар тадбиркор фаолиятларини тиклашди.

Давлат бошқаруви ва назорат органлари томонидан тадбиркорлик фаолиятини тўсқинлик, улар ҳўқуқларининг поймол қилиниши қабри ҳолатларини бартараф этиш ва олдини олиш чоралари қўрилмоқда. Жумладан, Олтиариқ туман ҳўкимининг қарори билан хусусий тадбиркор

Ф.ИСМОИЛОВ,
Фаргона виллоят прокуратураси бўлим бошлиғи

Т.Набиева савдо учун 450 кв. метр ер майдонини ажратиб берилган. Дўконини қуриб битказиб, иш бошлаганидан сўнг орадан саккиз йил ўтиб, туман ҳўкимининг қарори билан ушбу ер майдонининг 40 кв. метри бошқа фуқарога қурилиш учун ажратиб берилган. Туман прокурори келтирган протест асосида ушбу қарор бекор қилинди.

Фаргона шаҳридаги "Малҳам" хусусий фирмаси тасарруфдаги 702 кв. метр ер майдонининг 540 ва 144 кв. метри бошқа тадбиркорлик субъектларига маъийиш хизмат комплекси ва савдо дўқони қуриб фойдаланишлари учун ижарага ажратиб берилган. Шаҳар прокурори ҳўкимнинг қонунга эид ушбу қарорларига нисбатан протест келтирди.

Виллоят прокуратураси органлари томонидан тадбиркорлик субъектларини рўйхатта олиш инспекциялари ва бошқа тааллуқли идораларнинг фаолиятлари мунтазам равишда таҳлил этиб бориюмоқда. Ушбу жараёнда рўйхатта олиш тартиби ва мўддатига риоя этилмаган ҳолатлар аниқланди. Жумладан, Охунбобоев туман инспекциясида икки кунда давлат рўйхатидан ўтказиш тўғриси-

даги Низом талаби бузилиб, гувоҳнома эгасига уч ярим ой ўтган, топирилган. Яқка тартибдаги тадбиркор Қ.Ҳомидовнинг давлат рўйхатидан ўтказиш учун 24,9 минг сўм давлат божи ортиқча ундирилган.

Бувайда туман инспекциясида фуқаро В.Умрзоқов томонидан ташкил этилган деҳқон ҳўжалигини рўйхатта олиш учун "Колхоз умумий йиғилиши қарори" ва жамоатчилик кенашининг ҳўлоси ҳам талаб қилиб олинган. Яна 7 та ҳолатда юқоридидаги ортиқча ҳўжатлар талаб қилиниб олинганидан кейинги деҳқон ҳўжаликлари рўйхатдан ўтказилган.

Йил бошидан буён прокуратура органлари томонидан тадбиркорларнинг 64 нафари рўйхатдан ўтказилиши, 7 нафарига кредит, 15 нафарига рухсатномалар, 1 нафарига лизинг асосида технология олиш, 8 нафарига ҳақларини ундириб бериш, 14 нафарига бошқа муаммоларини қонуний ҳал этишда амалий ёрдам кўрсатилди. Ушбу жараёнда 108 та қўшимча иш ўринлари яратилди. Шунингдек, 47 нафар тадбиркорнинг бузилган ҳўқуқлари тикланди. 5 нафар мансабдор шахслар маъмурий, 13 нафари интизомий жавобгарликка тортилди. Прокурор протести асосида 10 та қарор бекор қилинди. 3 та ҳолатда жиноят иши қўзғатилди.

Жойларда тадбиркорлар билан бевосита мулоқотлар ўтказилмоқда. Банк муассасалари, солиқ инспекциялари, тааллуқли бошқа идораларнинг раҳбарлари улар томонидан қўтаришган масала ва муаммоларини ҳал этиш маъсулиятини ўз зиммаларига олишмоқда.

Иқтисодий-ижтимоий ўзгаришлар гарови

Мамлакатимизда амалга оширилаётган барча ислохотлар каби солиқ тизимидаги ислохотлар ҳам, аввало, инсон манфаатларига хизмат қилишга йўналтирилган. Бу борадаги фаолият Президентимиз Ислам Каримовнинг "Юксак маънавият — энгилмас куч" деб номланган асарида таъкидланган қуйидаги фикрлардан келиб чиқади: "Аслида ҳар қандай ислохотнинг муҳим самараси, аввало, ҳалқнинг маънавий-руҳий қарашларидаги янгиланиш жараёнлари, унинг онгу тафаккурининг юксалиши, мамлакатда юз бераётган ўзгаришлар унинг ҳаётига, тақдирига дахлдор бўлганини чуқур ҳис қилиш ва шундан ҳулоса чиқариши билан белгиланади. Биз амалга ошираётган ислохотларимизда ана шундай натижаларга эришиш учун барча ўзгаришлар ва янгиланишларнинг марказига инсон ва унинг манфаатларини қўйдик. Шунинг учун ҳам бугунги кунда ана шу жараёнларнинг моҳиятида ислохот-ислохот учун эмас, аввало инсон учун, унинг фаровон ҳаёти учун хизмат қилиши керак, деган мақсад муҳассас эканини ва унинг амалий ифодасини барча соҳаларда қўриш, кузатиш қийин эмас". Бундай мулоҳазалар солиқ қонунчилиги соҳасидаги ислохот жараёнига ҳам тўла тааллуқлидир.

Шу боис ўз мустақиллигига эришган Ўзбекистонда XX асрнинг 90-йиллари бошида босқичма-босқич амалга оширилиши кўзда тутилган солиқ ислохоти бозор иқтисодиётига ўтиш ҳамда бозор муносабатлари ва пул муомаласини меъёрлаштиришнинг таъминловчи умумдастурининг таркибий қисми бўлиб қолди. Ўзбекистон Республикасида 1998 йилнинг 1 январидан амалга киритилган Солиқ кодекси ўз даврида солиқ солиш тизимини шакллантирувчи норма ҳамда қоидаларни ўзида мужассамлаштирган қонунчиликнинг илк базисини яратиш имконини берди.

Лекин вақт ўтиши билан иқтисодий жараёнларнинг жалаллашуви, хусусий сектор, аynиқса, кичик бизнеснинг юқори суръатларда ривожланиши, иқтисодий қонунчиликнинг эркинлашуви ва ҳўжалик юритувчи субъектлар фаолияти ҳўқуқий асосларининг шаклланиши билан боғлиқ муаммолар вужудга келиб, мазкур кодекснинг фаолият юритиш доирасини чегара-

лади. Бундан ташқари, Солиқ қонунчилигига тез-тез ўзгаришлар киритилиши ва энг асосийси, солиқ нормаларининг бошқа меъёрий-ҳўқуқий ҳўжатлар билан ҳам тартибга солиниши ноаниқлик, тушунмовчилик ва солиқ нормаларининг ҳар хил талқин қилинишига олиб келди. Бу эса солиқ тўловчилар томонидан ҳақли равишда эътирозлар туғилишига ҳам сабаб бўлди.

Шу муносабат билан давлатимиз раҳбари Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг 2005 йил 28 январдаги қўшма мажлисидаги маърузасида ушбу масалага алоҳида эътибор қаратиб, солиқ сиёсатини янада такомиллаштириш муҳим вазифалардан бири эканлигини, 1997 йилда қабул қилинган Солиқ кодекси бугунги кун талабларига жавоб бераётганлигини таъкидлаб ўтди.

Орадан кўп вақт ўтмай, амалдаги солиқ қонунчилигини танқидий нуқтанга назардан ўрганиб чиққан ҳолда янада соддалаштириш, солиқларни унификация қилиш, солиқ юкни энгиллаштириш, солиқ бошқарувини такомиллаштириш ва эркинлаштириш назарда тутилган янги таҳрирдаги Солиқ кодексини тайёрлаш бўйича Президентимизнинг Фармойиши қабул қилинди. Унга биноан, Вазирлар Маҳкамасида тузилган махсус Ишчи ғуруҳи томонидан солиққа тортиш масаласида амалиётда ижобий натижалар берган принцип ва ёндашувлардан, бошқа мамлакатларнинг ижобий тажрибасидан келиб чиққан ҳолда янги Солиқ кодексининг лойиҳаси ишлаб чиқилди. Ушбу жараёнда ҳалқаро ташкилотларнинг илгор тақлиф-таъсиялари ҳам пухта ўрганилди. Кодексда хусусий сектор вакилларининг кўплаб тақлифлари ўз ифодасини топанлиги эса унинг аҳамиятини янада оширди.

Шу тариқа вужудга келган янги Солиқ кодекси лойиҳаси 2007 йил 25 декабрда қабул қилиниб, 2008 йилнинг 1 январидан кучга киритилди. Ушбу кодекснинг мазмун ва моҳияти Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2008 йил 8 феврал кунин бўлиб ўтган Вазирлар Маҳкамасининг йиғилишида сўзлаган "Инсон манфаатлари устуворлигини таъминлаш - барча ислохот ва ўзгаришларнинг бош мақсадидир" мавзусидаги маърузасида ўзининг тўлиқ ифодасини топан. Зеро, Президентимиз солиқ тизими ва солиқ муносабатларини унификация қилиш, мамлакатимиз иқтисодиётини бар-

З. ИБРАГИМОВ,

Тошкент шаҳар прокуратураси бўлим бошлиғи,
юридик фанлари номзоди

қарор ва мутаносиб ривожлантиришда солиқларнинг рағбатлантирувчи ролини кучайтириш, ҳақон тажрибасини ва солиққа тортишнинг амалда синовдан ўтган ёндашув ва принципларини ўрганиш асосида ишлаб чиқилган янги Солиқ кодекси ва унинг амалиётга жорий қилиниши муҳим аҳамият касб этганлигини алоҳида таъкидлади.

Дарҳақиқат, янги Солиқ кодекси аввалгисига нисбатан сифат ва моҳияти жиҳатидан ривожлантирилиб, ҳар томонлама кенгайрилди. Кодекс 392 та моддадан иборат бўлиб, (аввалгиси 135 та моддадан иборат эди) солиқ масалаларини тартибга солувчи барча меъёр ва қоидаларни ўзида мужассамлаштирган тўғридан-тўғри амал қилувчи ҳўжатга айланди. Айниқса, мазкур қонуннинг солиқ маъмуричилиги масалаларига бағишланган Умумий қисми аввалгисига нисбатан тўбдан ўзгаририлди ва кенгайрилди. Ушбу қисмда солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар тушунчаларига, шунингдек юридик шахс, жисмоний шахс, яқка тартибдаги тадбиркор каби тушунчаларга содда ва аниқ таърифлар берилди. Солиқ тўловчиларнинг солиқларни қайси мақсадда тўлаётганликлари тўғрисида тўлиқ ва кенроқ маълумотлар олиш ҳўқуқлари мустаҳкамланди. Бу эса ҳеч шубҳасиз, солиқ маданиятини янада юксалтиришга хизмат қилди.

Янги Солиқ кодексининг алоҳида аҳамиятта эга бўлган томони бу - кодексда солиқ тўловчининг ҳақлиги презумпцияси ҳақидаги принципнинг жорий этилиши бўлди. Унга кўра солиқ тўғрисидаги қонун ҳўжатларидаги бар-тароф этиб бўлмайдиган барча қарама-қаршиликлар ва ноаниқликлар солиқ тўловчининг фойдасига талқин қилиниши ҳақидаги қоида мустаҳкамлаб қўйилди.

Шунингдек, солиқ тўловчилар ўз ҳўқуқ ва манфаатларини шахсан ёки вакили орқали ифода этиш ҳўқуқига эга бўлдилар.

Кодексга солиқ органларининг қарорлари ва уларнинг мансабдор шахслари ҳаракатлари устидан шикоят қилишни тартибга солувчи бўлимлар, солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларга бағишланган алоҳида боб ҳам киритилди.

Бундан ташқари Кодексда, солиқлар ва мажбурий тўловлар фақатгина қонунчилик ҳўжатлари билан жорий қилиниши белгилаб қўйилгани, бунда солиқлар ва мажбурий тўловлар бўйича имтиёзлар фақат қонунчилик ҳўжатлари ва Президент қарорлари билан ўрнатилиши қайд этилгани ҳам муҳим аҳамиятта эга.

Жумладан, 2009 йилнинг 22 декабрда Президентимизнинг "Ўзбекистон Республикасининг 2010 йилги асосий макроеқтисодий кўрсаткичлари ва давлат бюджети параметрлари тўғрисида"ги Қарори билан 2010 йил учун мўлжалланган солиқ ва мажбурий йиғимлар ставкалари белгилаб берилди. Бундай амалиёт, ўз навбатида, солиқ ставкаларини мақбуллаштириш ва уларни камайтиришга йўналтирилган тадбирларнинг амалга оширилишида узулқисдиклини таъминлаш учун қаролат бўлиб хизмат қилади. Бу ҳолатни амалда солиқ ставкалари миқдорининг йилдан-йилга камайиб бораётгани масаласида ҳам яққол кузатиш мумкин. Чунончи, фойда солиғи ставкаси 1998 йилда 35 фоиз этиб белгиланган бўлса, бугун у 9 фоизни ташкил этмоқда. Жисмоний шахслардан олинadиган даромад солиғининг юқори ставкаси эса бу даврда 45 фоиздан 25 фоизгача камайтирилди.

Мазкур Кодекс амалга киритилиши муносабат билан Молия вазирлиги ва Давлат солиқ қўмитаси томонидан қабул қилинган соҳага оид 50 дан ортиқ йўриқнома, низом ва бошқа қўнонос-ти ҳўжатлари ҳамда қатор қонунлар ўз кучини йўқотди.

Солиқ кодекси нормаларининг доимо мукаммаллаштирилиб, амалга тадбиқ этилишини мўнотазам ўрганилиши ва шу аснода унга лозим бўлган ўзгаришларнинг кiritиб бoрилиши кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг ривожланишида муҳим ўрин эгалайди. Чунончи, янги Солиқ кодекси амал қилган охиртикки йил давомида мазкур кодексга 130 дан ортиқ қўшимча ва ўзгаришлар киритилгани, ушбу қонун нормалари доимий равишда такомиллашиб бораётганининг ёрқин ифодасидир.

Албатта, юртимизда солиққа оид қонунчилик асосларини янада эркинлаштириш ва ошқоралаштириш талаб этилади. Бу борадаги фаолиятнинг, аввало, солиқ идоралари органлари хизматида замонавий ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш, ахборот хизматлари кўрсатиш қўламини кенгайтириш йўналишида олиб бoрилиши замон тақозосидир.

Ҳар қандай иқтисодий ислохотлар, аввало, жамиятдаги мулкчилик муносабатларини ислох қилишдан бошланади. Мавжуд мулкчилик муносабатларини қайта қурмасдан туриб, иқтисодий тизимни ўзгариштириб бўлмайди. Мазкур умумэтироф этилган тамойил Конституцияда ҳам ўз ифодасини топан. Унинг 53-моддасида "Бозор муносабатларини ривожлантиришга қаратилган Ўзбекистон Республикаси иқтисодиётининг негизини хилма-хил шакллардаги мулк ташкил этиди... Хусусий мулк бошқа мулк шакллари каби дахлсиз ва давлат ҳимоясидадир", деб кўрсатилган.

Маълумки, ривожланган давлатлар иқтисодиётининг асосий ҳаракатлантирувчи элементларидан бири хусусий мулк ҳисобланади. Бу давлатларда хусусий мулк нафақат иқтисодий категория сифатида, балки ижтимоий-сиёсий моҳиятта эга бўлган ижтимоий ҳодиса сифатида талқин этилади. Жумладан, ғарб оламида шаклланган қарашларга кўра, хусусий мулк ва шахс эркинлиги тушунчалари ўзаро узвий алоқдорликда бўлиб, доимо би-бирини тақозо этади. Буюк немис файласуфи Гегель "Ҳўқуқ фалсафаси" асарида хусусий мулкни ижтимоий адолатнинг ижтимоий иқтисодий ифодаси деб таърифлаган. Гегелнинг таъкидлашича, хусусий мулк эркинликнинг ажралмас

Мулк ҳўқуқи

уни ҳимоя қилишнинг конституциявий асослари

қисми ҳисобланади, адолат эса фақатгина хусусий мулкнинг мавжудлигида амалда бўлиши мумкин. Англиялик файласуф Ж.Локк ҳар бир инсонга тегишли ажралмас ҳўқуқларнинг дахлсизлигини эътироф этиб, бундай ҳўқуқлардан энг асосийлари сифатида яшаш ҳўқуқи, эркинлик ва мулкни келтирди. Хусусий мулк ҳўқуқи шахс-лар ва бошқа ижтимоий субъектларнинг умуман иқтисодиёт ва ишлаб чиқариш воситаларига нисбатан эркинлигини англатади.

Кўриниб турибдики, хусусий мулк жамиятда шахс эркинлигини амалда таъминлашнинг муҳим асосидир. Хусусий мулкни дахлсиз деб эътироф этиш нафақат мулквий муносабатларнинг барқарорлигини таъминлашга, балки у билан узвий боғлиқ бўлган инсоннинг асосий ҳўқуқ ва эркинликларини ҳам ҳимоялашга хизмат қилади.

Умуман, давлат жамиятдаги мавжуд мулквий муносабатларнинг барқарор ривожланишидан мақсадлор бўлиб, турли ҳўқуқ соҳалари билан уларнинг ҳимоясини таъминлайди. Бунда, аввало, конституциявий нормалар муҳим аҳамиятта эга. Асосий қонунимизга "мулкдор фақат қонунда назарда тутилган ҳолларда ва тартибдагина мулкидан маҳрум этилиши мумкин", деган қоидалар киритилиши давлат билан хусусий мулкдор ўртасидаги муносабатлар конституциявий ҳўқуқ даражасида тартибга солинишини англатади. Мулкдор учун мулк-мулкдан маҳрум этилиш моддий йўқотишлар билан белгиланадиган жараёндр. Шу боис қонун чиқарувчи фақат қонунда назарда тутилган ҳолларда ва тартибдагина мулк-мулк билан олиб қўйилиши-

Муродулло АБДУҲАКИМОВ,
Уруғт туман прокуратураси
терговчиси

ни белгилайди. Бевоcита қандай асосларга ва шартларга биноан мулк-мулкнинг олиб қўйилиши тармоқ қонунчилиги, хусусан, фуқаролик қонунчилиги ва бошқа амалдаги қонун ҳўжатлари аниқлаштиради.

Фуқаролик қонунчилигига кўра, мулкдорнинг мулк-мулкка нисбатан ҳўқуқи, эрки асосида (шартномалар тузиш воситасида) ва мажбурий равишда тутатилиши мумкин. Айни вақтда мулкдорлик ҳўқуқини мажбурий тартибда тутатиш асослари ва шартларини ўрганиш долзарб муаммолардан ҳисобланади. Фуқаролик қонунчилигига кўра, мулк ҳўқуқини мажбурий тартибда бекор қилиш асослари икки ғуруҳга ажратилади. Яъни, биринчиси, мулк-мулкнинг ҳақини тўлаган ҳолда мулк ҳўқуқини бекор қилиш бўлса, иккинчиси, ҳа-

қини тўламасдан мулк ҳўқуқини бекор қилишдир. Бутун маданий оламда тан олинган тамойилларга мувофиқ мулкдордан мулк-мулкнинг жамият манфаатлари учун олиб қўйилиши нормал ҳолат ҳисобланади. Фақатгина мулкни бу тартибда олиб қўйиш асосли равишда амалга оширилиши ва олинган мулк-мулкнинг қиймати тўла қопланиши талаб этилади. Агар мулкдор тўлаш баҳосига рози бўлмаса, судга мурожаат қилишга ҳақли. Национализация, реквизиция ва ер участкасининг давлат ва жамият манфаатлари учун олиб қўйилиши орқали мулк ҳўқуқини бекор қилиш ФКнинг 202-203 ва 206-моддаларига кўра ҳар доим ҳақ эвазига амалга оширилиши лозим. ФКдаги национализация, реквизицияга бағишланган моддаларда уларнинг тушунчаси, амалга оширилишининг асосий жиҳатлари ёритилган бўлса-да, мазкур жараённинг барча томонлари тартибга солинмаган. Мулк муносабатларининг субъектлари учун муҳим аҳамиятта эга бўлган мазкур масалаларни етарлига ҳўқуқий тартибга солиш мулкдорлар, сармоядорлар учун мулк-мулк ва капиталлар ҳўқуқий тақдирининг барқарорлигини таъминлашга хизмат қилади.

[Давоми 12-бетда]

Сув муаммоси жаҳондаги энг глобал муаммолардан ҳисобланади. Ер шарининг учдан икки қисми сувдан иборат бўлса-да, жаҳон халқларининг 40 фоизи, яъни 2,5 миллиарди тоза ичимлик суви-га муҳтож. Шу боис Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Африка, Марказий Осиё ва Ғарб Ер деңгизини бўйидаги мамлакатлар аҳолисини тоза ичимлик суви билан тўлиқ таъминлаш муаммосини ҳал этадиган дастурлар доирасида иш олиб бораётган. Республикаимиздаги Гулистон, Жиззах ва Қарши шаҳарлари аҳолисининг тоза ичимлик суви билан таъминланиш даражаси ҳам бугунги кун талабларига жавоб бермай қолган. Суткасига икки марта бир соатдан сув берилади, холос. У ҳам мингта туманлардаги кўп қаватли уйларнинг юқори қаватларига чиқмайди. Осиё тараққиёт банки раҳбарияти биздаги бу муаммони тўғри тушуниб, хайрли ишга қўл урди. Республикаимизнинг Гулистон, Жиззах ва Қарши шаҳарларини сифатли тоза ичимлик суви билан таъминлаш лойиҳасига асосан, Ўзбекистонга тўлов муддати 25 йил бўлган (шундан имтисозлиқ муддати 5 йил) кредит ажратишни лозим топди. Мазкур лойиҳани амалга ошириш юзасидан 2002 йил 26 мартда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Осиё тараққиёт банки иштороқида Гулистон, Жиззах, Қарши шаҳарларининг сув таъминоти тизимини тақомиллаштириш лойиҳасини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги 98-сонли қарори қабул қилинди.

Мазкур банк лойиҳани амалга ошириш бўйича халқаро тендер ўтказди. Гулистон ва Қарши шаҳарларида тоза ичимлик суви тизимларини қуриш ишлари тендерини Туркиянинг "Eser Inshaat Ve Ticaret As" компанияси яўтиб олиб, Гулистон шаҳрида "Eser-3", Қарши шаҳрида эса "Eser-4" доимий муассасасини очди.

Қарши шаҳрида мазкур лойиҳани амалга оширишнинг умумий баҳоси 8 миллион 300 АҚШ долларини ташкил қилиб, 49 фоизи Осиё тараққиёт банки томонидан АҚШ доллари ҳисобидан, 51 фоизи эса Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги томонидан миллий валюта-сўмда ажратилган маблағ ҳисобига молиялаштириб борилиши келишилган.

Мазкур лойиҳаларни амалга ошириш давомида бажариладиган қурилиш ишларининг техник назоратини олиб бориш, ишининг сифати ва ҳажмини текшириб қабул қилиш учун ҳам Осиё тараққиёт банки томонидан халқаро тендер ўтказилган. Мазкур тендерни Германиянинг "MVV Consulting GmbH" компанияси яўтиб олган.

Шундан сўнг "Eser-4" доимий муассасаси томонидан Қарши шаҳрида сув тизимини қурилиш ишлари бошланиб, Юнус Эргашев мазкур муассасачи бўлиб, кейинчалик эса лойиҳа директори лавозимига тайинланди. Осиё тараққиёт банки раҳбарлари Қарши шаҳри аҳолисининг тоза ичимлик суви-га бўлган эҳтиёжини тушуниб, саховат кўрсатиб турибди. Бироқ Ю.Эргашев "Мен шу юртнинг фарзанди сифатида ўз вазифамга масъулият билан виждонан ёндашай", деб ўйламади. Аксинча, у босар-тусарини билмай қолди...

Маълумки, ер, олма ва Ньютон биргаликда бутун олам тортишиш қонунини яратган. Бу кашфиёт натижасида барча катта ҳажмдаги нарсалар кичикларини тортиб туриши маълум бўлди. Масалан, бизнинг галактикамиздаги, яъни Кўёш системасидаги ҳамма сайёраларни, жумладан, Ер қурагини Кўёш, Ер эса бизни ўзига тортиб турди.

Агар тақдир тақозоси билан Ньютон дарахт тагида ёлғиз эмас, балки Юнус Эргашев билан бирга ўтирганлида борми бутун олам тортишиш қонуни яратилмаган, яра-

ЎПҚОН

Ўки нафс домига тушган жиноий гуруҳнинг қуюшқонга сифмас қилмишлари



тилганда ҳам бошқачароқ тарзда талқин қилинган бўларди. Айтмоқчимизки, Ю.Эргашев дунёдаги ҳамма нарсани пул тортиб туришга олимини ишонтира оларди. Чунки унинг ўзи бунга қатъий ишонади. Бу ишонч унинг миёсидан қачондан бери муважудлигини айтиши қийин. Лекин бир нарса аниқ, Юнус Эргашев "Eser-4" доимий муассасасига лойиҳа директори этиб тайинланган, пулнинг жозоба кучига таҳсинлар айтarkan, афсус билан "Эх, бечора Ньютон", деб қўйган бўлиши ҳам эҳтимолдан холи эмас. Энг асосийси, бош ғоянинг ҳаёда мавжуд бўлиши, бош ғоя эса пул топиш, қолганлари шу ғоя ортидан ўзи бўй кўрсатаверади. У мансаб мавқидан фойдаланиб, Туркия давлати фуқаролари - "Eser Inshaat Ve Ticaret As" компаниясининг техник координатори Абдуллоҳ Омар Акшит, "Eser-4" доимий муассасаси молиявий раҳбари Али Икхсан Акдоганлар, унинг ўринбосари Авжу Месут, муассаса муҳандиси Волкан Каятекин, шунингдек, доимий муассаса муҳандиси Файзулла Қўлдошев, Германиянинг "MVV Consulting GmbH" компанияси муҳандис-техник назоратчилари Хайрулла Маҳмудов, Нодир Ходжамов ва Элмирза Уриновлар билан жиноий тил бириктириб, Осиё тараққиёт банки ва Ўзбекистон Республикаси Молия Вазирлиги томонидан лойиҳа учун ажратиладиган маблағларни ўзлаштириш ва сарфлаб юбориш йўли билан талон-торож қилиш мақсидида жиноий гуруҳга бириктирилган.

Ҳасилингиз шу чоққача фақат киноларда кўргангизгиз ўки кимлардандир эшитганингиз, (балки ҳаётда ҳам учратадирсиз) пухта уюшган, тиш-тирноғига қурулган жиноий гуруҳга кетгандир. Тўғри, бизнинг "қаҳрамонлар" "разбор"-ларда қатнашиб, кимларнинг-дир ҳаёт-мамат масаласини ҳал этмас, "чигал муаммолар"ни ечмас, аммо иқтисодий жиноятчилик бобида "катта иш"-ларга дадил қўл урганлардан.

Уларнинг яна бир "хусусияти" шундаки, чинакам "мафиоз"-ларга ўхшаб, очик-ошкора "юрш"-лар қилмай, "ими-жими"-да иш битиришнинг "ҳадисини олишган".

Ўхшашлик жиҳатлари эса - уларнинг ҳам ўз "бос"-лари бор. Ўтказилажак ҳар бир операция олинган келишилган ҳолда режалаштириб, махсус "иш тақсими"-га мувофиқ амалга оширилади. Барча вазифаларнинг ижроси эса ҳар галгидек "бошлик"-ларнинг қаттиқ назоратида.

Уюшган гуруҳга Юнус Эргашев, Абдуллоҳ Омар Акшит ва Али Икхсан Акдоганлар раҳбарлик қилиб, гуруҳнинг ҳар бир аъзоси ўртасида вазифаларни аниқ тақсимлаб беришган. Унга кўра Ю.Эргашев, О.Акшит ва А.Акдоганлар уюшган жиноий гуруҳнинг фаолиятига умумий раҳбарлиқни амалга оширишлари, унинг фаолиятини бошқаришлари ва ишларни ташкил этишлари, уюшган жиноий гуруҳ томонидан қўлга киритилган ноқонуний маблағларни гуруҳ аъзолари ўртасида тақсимлашлари лозим эди. А.Месут, Ф.Қўлдошев ва В.Каятекинлар объектларда бажариладиган ишлар юзасидан тузиладиган инвойсларни сохталаштиришлари ва уларга ҳақиқатда бажарилмаган ишларни қўшиб ёзишлари керак эди. Уюшган жиноий гуруҳ аъзолари ҳисобланган "MVV Consulting GmbH" компанияси муҳандис-техник назоратчилари Х.Маҳмудов, Н.Ходжамов ва И.Уриновлар эса хизмат вазифаларига кўра, объектларда бажарилган ишларнинг техник назоратини олиб боришлари, иш ва хизматларнинг инвойсларда кўрсатилган сифат ва ҳажмда бажарилганини текшириш ваколатларидан фойдаланган ҳолда, сохта ҳужжатларни имзолаб боришлари ва тасдиқлашлари лозим эди. Шундан сўнг сохта инвойслар тўлов-тақдим қилиниб, уларга асосан ажратиладиган пул маблағларидан қўшиб ёзилган суммалар уюшган жиноий гуруҳ аъзолари ўртасида тақсимланарди.

Узаро жиноий келишувга кўра, уюшган гуруҳ аъзолари 2006-2009 йилларда "Eser-4" до-

имий муассасаси томонидан Қарши шаҳри ҳудудида бажарилган ишлар юзасидан 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 19 ва 20-сонли инвойслар расмийлаштирилган. Уюшган жиноий гуруҳ аъзолари ўз мансаб ваколатларидан гаразли мақсадда фойдаланишиб, расмий ҳужжат ҳисобланган мазкур инвойсларга била туриб, уюшган

ишлар ҳажмига 928,54 АҚШ доллари, Мироб кўчасида бажарилган ишлар ҳажмига 140,62 АҚШ доллари, Арабхона маҳалласида бажарилган ишлар ҳажмига 38432 АҚШ долларига тенг бажарилмаган ишлар қўшиб ёзилган.

Жами 57 та объектда 644 минг 670 АҚШ долларига тенг миқдордаги ёки Ўзбекистон Республикаси Марказий банкнинг 2009 йил декабрь ойида белгиланган ўртача расмий курси (1 АҚШ доллари 1509,36 сўм) бўйича 973 миллион 039 минг 941 сўмлик бажарилмаган ишларни қўшиб ёзишган. Оқибатда бажарилмаган ишлар учун Ўзбекистон Республикаси Молия Вазирлиги ва Осиё тараққиёт банки томонидан "Eser-4" доимий муассасасига ўтказиб берилган маблағлар уюшган жиноий гуруҳ аъзолари томонидан ўзлаштириш ва растрата қилиш йўли билан талон-торож қилинган.

Туркия фуқаролари Абдуллоҳ Омар Акшит, Али Икхсан Акдоган, Авжу Месут, Волкан Каятекинлар жиноятни қилиб қўйиб, жиноий қилмиш учун жавоб беришга тўғри келганда қочиб қолишди. Уларга нисбатан халқаро қидирув эълон қилинди. Эртак ёки ривоятларда еб тўймас юҳо, ажлаҳоларни эшитгансиз. Улар ҳар қанча ўлжа ютмасин, "яна, яна, ейман", деяверади. Бизнинг "қаҳрамонлар"имиз ҳам ана шу "мечкай"лардан ўзса ўзлашди, асло қолтирмайдилар. Улар филини бутун ютиб, думини ҳам кўрсатмайдиганлар қилидан. Аке ҳолда жиноий гуруҳ аъзолари ҳақиқатда 1 миллион 200 миллион сўмдан ортиқ маблағни ўзлаштириб юбормаган бўлардилар.

Судланувчилар Ю.Эргашев, Э.Уринов, Х.Маҳмудов ва Н.Ходжамоновлар уларига қўйилган айбдорга мутлақо иқдорлик билдирмасдан, ўзганинг жуда кўп миқдордаги мулкни ўзлаштирмаганликлари, ўзаро жиноий тил бириктирмаганликлари, тузилган инвойсларга сохта маълумотлар киритмаганликлари ҳақида ваз ж келтиридилар. Бироқ уларнинг бу вазжлар дастлабки тергов ва судда тўпаланган далиллар билан рад қилинди. Суд судланувчиларга нисбатан дастлабки тергов органи томонидан қўйилган айбдорни ҳамда уларнинг квалификациясини муҳокама қилиб, қуйидаги ҳулосага келди:

Нафс, бойлик ҳирси, "давр келганда суриб қолиш" иштиёқи кўпчиликини ҳақ йўлдан адаштирадиган. Манфаат, мўмай даромадни ҳамма нарсадан афзал билганлар эса охири-оқибат панд ейиш турган гап. Кундалик турмушнинг дамба бунга минсаллар бисир. Айниқса, ҳозир қонун устуворлигини таъминлаш энг устувор вазифага айланган бир пайтда қонунбузарлар, давлат мулкни талон-торож қилувчи кимсаларга нисбатан мурожа қилинмайди. Адолат тарозисини бузган шахс борки, қонун олдида сўзсиз жавоб беради.

Туркиянинг "Eser Inshaat Ve Ticaret As" компанияси Қарши шаҳридаги "Eser-4" доимий муассасасига ин қурган нафс бандалари ҳам бундан мустасно эмас. Шу боис, улар Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг тегишли моддаларига асосан жавобгарликка тортилдилар. Суд ҳукмининг 196 бетни ташкил этиши ҳам қайсидаг маънода 9 кишилик гуруҳнинг қилмиши қуюшқондан чиқиб кетганлигини билдилади.

Ҳа, қонунбузарларга нисбатан жиноятларига яраша жазо тайинланди. Етказилган 1 миллиард 200 миллион сўмлик зарарнинг тергов давомида ундирилиши таъминланди.

Жасур ФОЗИЛОВ,
Қашқадарё вилоят прокуратурасининг АМИБ катта терговчиси
Норбўта ФОЗИЕВ, «Huquq»

гуруҳ манфаатларини кўзлаб, сохта маълумотлар киритишган, яъни инвойсларга объектларда ҳақиқатда бажарилмаган ишларни қўшиб ёзишган.

Жумладан, Қарши шаҳридаги Жайхун кўчасидан Мустақиллик проспектигача бўлган объектда бажарилган ишлар ҳажмига 152573,36 АҚШ доллари тенг бажарилмаган ишлар, Ўзбекистон кўчасидан Шибав кўчасигача бўлган объектда бажарилган ишлар ҳажмига 5048,28 АҚШ доллари, Шибав чорраҳасидан "Путепровод"гача бўлган объектда бажарилган ишлар ҳажмига 4242,49 АҚШ доллари, "Головные сооружения" насос станциясидан Насаф кўчасигача бўлган объектда бажарилган ишлар ҳажмига 30561,35 АҚШ доллари, Навоий кўчаси - Қарши Давлат университети-дан Ўлжабоев кўчасигача бўлган объектда бажарилган ишлар ҳажмига 5356,34 АҚШ доллари, Қарши Ёр-экстракция заводидан темир йўлгагача бўлган объектда бажарилган ишлар ҳажмига 17876,03 АҚШ доллари, Қарши Ёр-экстракция заводидан Маҳтумқули насос станциясигача бўлган объектда бажарилган ишлар ҳажмига 33240,99 АҚШ доллари, Жўрабоев кўчаси-Наврўз чойхонасидан Ўзбекистон кўчасигача бўлган объектда бажарилган ишлар ҳажмига 3877,15 АҚШ доллари, Баҳодир Шерқулов кўчасидан Мағзон маҳалласигача бўлган объектда бажарилган ишлар ҳажмига 6778,15 АҚШ доллари, "Ўзбекистон овози" кўчасида бажарилган ишлар ҳажмига 691,45 АҚШ доллари, Спутник маҳалласида бажарилган ишлар ҳажмига 42388,74 АҚШ доллари, Кат маҳалласида бажарилган ишлар ҳажмига 7900,13 АҚШ доллари, Бобоқулов кўчасида бажарилган

Гиёҳвандлик шундай болоки, у ўз домига ёшу қарини бирдай тартади. Бу ҳол эса кўпчиликка маълум. Бироқ шундай бўлса-да, орамиздаги баъзи шахслар била туриб захри қотил санолими оғу савдоси билан шугулланимоқдалар. Натижада эса ўз жиноятлари билан кимларнингдир умрига зомин бўлмоқдалар.

Саломатлик кушандаси

Сирожиiddин ЭШҚУВВАТОВ,
Дўстлик туман прокурори

Собир Шерназаров ҳам ўз манфаати йўлида бундай тубанликдан қайтмади. Аксинча, у гиёҳвандлик моддасини сотиб, мўмай даромад топиш илминда эди. Тўғри-да, кимга, нима учун гиёҳвандлик моддаси сотаяпти, захри қотилни истемол қилганларнинг аҳволи не кечди, булар билан унинг нима иши бор? Қўлидагини сотса, фойда ортирса бўлди-да. Айтганча, Собир Шерназаров сотганларидан ташқари, гиёҳвандлик моддасидан ўзига ҳам олиб қўйиши керак. Чунки, бусиз унга ҳаётнинг маъноси йўқ.

Вилоят наркологида диспансерининг 2010 йил 19 февралдаги даволатномасига кўра, Собир Шерназаров гиёҳвандликдан мажбурий даволанишга муҳтож. Дахшат! 45 ёшли Собир Шерназаров фарзандларига намуна, ибратли ота бўлиш ўрнига суднинг қора курсисда, қилмишига яраша жавоб бериб ўтирибди.

Одамзот табиаати шундайки, яхши кунларни, бахтли онларни кутиб яшайди. Шунданми, инсон орзуларининг чеки йўқ. Аммо, масаланинг яна бир жиҳати борки, орзунинг мақсадга айланмоғи учун ақл билан иш юритиш керак.

Собир Шерназаровда ҳам бир дунё орзулар бўлгани табиий. Аммо у ақл билан иш юритмади. Тўғри йўлдан кетмаётганини билдиб турса-да, бунга парво қилмади. Оқибатда эса...

2010 йилнинг 17 февралда Собир Шерназаров ўз уйида таниши П. Қодиров билан ароқ ичиб, овқатланиб ўтиар эди. Шу пайт унинг уйига таниши Ихтиёр ва яна бир киши — А. Бобожонов ташриф буюрди. Ўзаро салом-алиқдан сўнг Ихтиёр муддаога ўтди:

— Агар сотиладиган наша



бўлса, 50.000 сўмга сота олам.

— Топилади. Оғилхонага беркитиб қўйганим бор. Ҳозир олиб чиқаман.

А. Бобожонов дарҳол унга пулларни тутқазди. Собир Шерназаров "Мен ҳозир", дея оғилхона тарафга ўтиб кетди.

Орадан бир оз вақт ўтиб, қайтиб келган Собир Шерназаровнинг кайфияти чоғ эди. Қўлидаги нашани олиб чиқиб, ош тизининг идишига солиб, А. Бобожоновга тутқазган Собир Шерназаров чўнтагидаги 50.000 сўмини ушлаб қўяр экан, улар билан тезроқ хайрлашишни истар эди.

— Агар бизга яна наша керак бўлиб қолса, топиб бера оласизми?

— Бемалол, топиб беравераман, — деди Собир Шерназаров ва уларни кўчага кузатиб чиқди.

Гиёҳвандликнинг нима эканлигини барча яхши билади. Унинг қилмишлари, зарарлари қадим-қадимдан маълум. Минг афсуслар бўлсинки, ушбу илат эпидемия каби бутун дунё бўйлаб тарқаб бормоқда. Шу боис ҳам энди гиёҳвандлик дахшатли фожиага айланди. Тиббиётчиларнинг таъкидлашича, гиёҳ-

вандлик моддаси энг аввал киши психикасини жараҳатлаб, бутун организмни ишдан чиқарар экан. Энг дахшатли эса гиёҳвандликка дучор бўлганлар бевақф ўлимга маҳкумдилар. Собир Шерназаров эса булар ҳақида ўйлаб қўришни асло истаманлар сирасидан.

Хуллас, у меҳмонларни кўчага кузатиб чиқди. Шу пайт уларнинг ёнига туман ИИБ ходимлари ташриф буюришди. Собир Шерназаров туман ички ишлар бўлимига олиб келинди. Холислар иштирокида тинтув ўтказилганда унинг эгнидаги курткаси ҳамда спорт шимининг чўнтакдаги 6,63 грамм микродаги гиёҳвандлик моддаси ҳамда 50.000 сўм пул борлиги аниқланди. Шунингдек, унинг яшаш хонадони ҳам холислар иштирокида тинтув қилинди. Натижада 36,54 грамм марихуана гиёҳвандлик воситаси топилди.

Суд давомида Собир Шерназаров айбига тўлиқ иқдор бўлиб, қилмишлари пушаймонлигини билдириб. Суд уни айбдор деб топиб, 7 йилга 6 ой муддатга озодликдан маҳрум этди. Шунингдек, Собир Шерназаровга жазони ўтатиш жойида гиёҳвандликдан мажбурий даволаш чораси ҳам қўлланиладиган бўлди.

Зар қоғоздаги оғу

Эркин ХАЙРУЛЛАЕВ,
Собир Раҳимов туман прокуратураси
иш ўргатувчиси
Гули ҲОЖИБОЕВА, «Huquq»

"гера"нинг энг тозасини олиб келдим.

— Бу нима қилганинг?! Бунақа иш қилмаганман. Бунинг оқибати нима бўлишини биласанми?

— Эплаган қилиб юрибди. Оғзингизга маҳкам бўлсангиз бўлди.

Азаматнинг гаплари Баҳодир ақанинг унга нисбатан нафратини оширди. Юрагида аллақандай гашлик пайдо бўлди-ю, билдирмади. Аксинча, қон босими ошганини баҳона қилиб, гапини қисқа қилди. Баҳодир ака қўшини кутиб, эшикни ёпиб олар экан "бунақа қўшнидан ҳамма нараса қутса бўлади" деб гудраниб қўйди. Қўшини ташлаб кетган зар қоғоздаги оғу унинг буткул ҳаловатини йўқотган эди. Туни билан ушламай нима қилишини ўйлаб, тонг отганини ҳам билмади. Ниҳоят, бир қарорга келди.

Ҳаловатини бузган зар қоғозли ўрамларни олиб, Собир Раҳимов туман ИИБга ариза билан мурожаат қилди. У ўз аризасида қўшини Азаматнинг гайриқонуний равишда героин тарқатишига чек қўйишини сўраб, икки дона кичик ўрамли героинни ихтиёрий тарзда топираётганини баён қилди. Ариза келиб тушган кунёқ ИИБнинг тезкор жиноят қидирув бўлими ходимлари Азамат Тахировни уйига яқин жойда қўлга олишди. Унинг эғнидаги кийимлари холислар иштирокида тинтув қилинганда шимининг чўнтагидан икки дона зар қоғоз бўлаги топилди.

Теров вақтида Азамат ўзи ҳам героин истемол қилиб юрганини тан олиб, айбига иқдор бўлди. Гиёҳванд моддалар биргина инсонни эмас, балки бутун инсониятни анғили ҳолатга олиб боровчи оғу. Ҳар қандай жиноят учун жазо муқаррар. Оқил суд Азамат Тахировни Жиноят кодексининг тегишли моддалари билан айбдор деб топиб, унга 10 йил муддатга озодликдан маҳрум этиш жазосини тайинлади.

Маълумотларга кўра, гиёҳвандлик моддалари инсон танаси, саломатлигига элик-олатиш фойд зарар етказса, унинг руҳиятини юз фоизга издан чиқариши мумкин экан.

Бутунги кунда мамлакатимизда гиёҳванд модда истемол қилишнинг фожиали оқибати ҳақида билмайдиган одамнинг ўзи бўлмас керак. Юртимиз ободонлиги, фуқароларимиз саломатлиги ва тинчлиги, айниқса, авлодлар баркамоллиги йўлида ислохотларни амалга оширишга киришган ҳуқуқий органлар томонидан гиёҳванд модда истемоломга муккасидан кетиб, ҳар қандай жirkanч ишдан қайтмайдиган жиноятчи кимсалар шош қилиниб, қонун ҳукмига ҳавола этилмоқда.

Афсуски, "тоғни урса талқон қилгудек" йигитлардан саналган Алим Абдиев ҳам ана шундайлар сирасидан бўлиб чиқди. Дастлаб, у ҳарбийлик касбига бел боғлаганида, маҳалла-қўй меҳрини қозонгандек эди. Аммо...

Кўп ўтмай, унинг юриш-туришида ноқуш хатти-ҳаракатлар кўзга ташлана бошлади. Тобора кўрс, жаддор бўлиб, фелъ-атвори дағаллашиб бораётганини ўзи ҳам сезарди. Бунинг боиси, у гиёҳвандлик моддалари истемоломга ружу қўйганди. Лекин бу иллатдан воз кечиш чорасини кўриш ҳаёлига ҳам келмасди. Ҳа, бу табиий. Чунки ўргимчак тўридай ўз гирдобига олгувчи мазкур оғу чангалидан чиқиб кетиш амримаҳол.



А. Абдиев ҳам ўзи англагани ҳолда қонунбузарликкача етиб борди. Аввалига, яъни илк бор Тошкент шаҳар ҳарбий гарнизони суди томонидан судланди. Қилмишига яраша жазоланди ҳам. Оқибатда ҳарбий хизматдан четлатилди. Бироқ яхши томонга ўзгариш учун ҳулоса чиқармади. Тўғрироғи, нафсини четта суриб, ўз келажаги тўғрисида жиддий ўйлашга, ҳаётини изга солиб олишга ироласи етмади.

Алаҳхусус, унинг етиб борган жойи

Умр заволи

Худойберди ТУРСУНБЕКОВ,
Учқўрғон туман прокуратурасининг
терговчиси

яна қора курси бўлди. Бу гал Қирғизистон Республикаси Аҳсу тумани судининг ҳукмига мувофиқ 6 йил муддатга озодликдан маҳрум этилди.

Халқда "Яхши отта бир қамчи", деган ўғит бор. Аммо А. Абдиев сингари ўзлигини қўлга олишга ожиз бўлган кимса учун бу жуда мушкул иш. Шу маънода тобора тубанлик сари бораверар экан, Алим унинг бора ҳам судланди. Бу гал у ўғрилиқ жиноятини амалга оширгани учун тегишли жазога тортилди.

Озодликка чиққач, қўзи очилгандек бўлди. Халол ишлаб, оила тебратишга қарор қилди. Унинг бу аҳдидан яқинлари тасвиридан, қўллаб-қувватлашди. Албатта, бир инсонни тўғри йўлга солиш, унга ёрдам бериш ҳам савоб, ҳам фарз.

Шундай қилиб, А. Абдиев Наманган тумани ҳудудида жойлашган "MRT TEXTILE" масъулияти чекланган жамиятга қоровуллик хизматида ишга кирди. Яхши кайфият ва мақсадлар билан иш бошлаган эса-да, "тарки одат - амримаҳол" дейилганидек, эски "касалиги"дан фориг бўлолмаётганди.

Ҳа, у корхонада ишловчи Аъзамжон

Узоқов билан тортишиб қолганида ҳам ўша кўрслиги панд берди. Жамоадошининг юз-қўзи аралаш калла солиб, бурнини синдирди. Оқибатда А. Узоқов бир неча муддат шифохонада даволаниб чиқди. Саломатлигини йўқотгани ҳолда ҳам маънавий, ҳам моддий зиён кўрди. Алим ҳали бу жиноят жавобгарлигини бериб улгурмай, навбатдаги қонунбузарликка қўл урди.

2009 йил, 5 декабр. Тунги соат 23:00 лар чамаси. Спиртли ичимлик ичиб, маст ҳолатда бўлган Алим кўчада бақир-чақир қилганча кўпчиликнинг тинчини буза бошлади. Ён-атрофда истиқомат қилувчи хонадон эгалари уни тинчлантира олишмади. Иложсиз қолишгач, охири туман ИИБга мурожаат этишди.

Шу кўни А. Абдиев холислар иштирокида текширилганда, унинг ёнидан 15,89 грамм марихуанна гиёҳванд моддаси топилди.

Гиёҳвандлик моддалари олди-сотдиси билан шугулланмаган, — бу А. Абдиевнинг суддаги қўрсатмасидан. — Аммо истемол қилишнинг инкор этолмаган.

А. Абдиев ичкиликбозлик ва гиёҳвандликка йўлқандлиги, бунинг оқибатида аҳоли тинчинини бузганлиги сабабли Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг тегишли моддаларига биноан жазога тортилди. Шунингдек, унга табиий йўсиндаги мажбурий даволаш чоралари қўлланиладиган бўлди.

Бу суд ҳукмига асосан 4 йил муддатга озодликдан маҳрум этилган А. Абдиевнинг сўнгги қонунбузарлиги эканлигига умид қилиб қоламиз.



Бедаво дарднинг давоси

Шухратжон МУСАЕВ,
Фаргона вилоят прокуратурасининг
АМИБ катта терговчиси

У бош врач қабулидан дили вайрон бўлиб чиқди. Ахир ундан ҳужжатни сохталаштиришни сўраганим йўқ-ку! Қонун-қондасига қараб йўланма бериш хизмат вази-фаси, шунга маош оляпти-ю. Мен соппа-соғ бўлатуриб, ногиронликка чиқишимга ёрдам беринг, деганимда бошқа гап эди. Тўрт мучам соғ бўлиб йўланма "тўғрилаб бергани" учун "хизмат ҳақи"ни сўраб олса, алам қилмайди одамга!.

Унинг тагин қон босими кўтарилди. Таблетка ютди. У куч-гайратта тўлган элик икки ёшида нотавон бўлиб қолганига сира қўника олмас, ич-этини ерди. "Қон босимим ошиб кетдиби, ётиб даволандим", деган таниш-билишларига "мунча рамаққан бўлмаса, арзимаган давленигеам касалхонага югуради, баҳона бу, ишида ишқал чиқиб, босди-босди бўлгунча ётволнади", дея бепасанд қарарди. Қон босимини қачон ўлчатганини эслай олмас, гоҳи пасайиб, гоҳи юқорилаб кўнгли беҳаловат бўлганда ҳам ўзини шифокорга кўрсатиш-ни ҳаёлига келтирмасди. Бунинг оқибати эса ҳунук туташига бир баҳа қолди.

Кўзини очганида ҳаммаёғи оппоқ хонадаги қаравотда ётарди. Хонага кирган ҳамшира дарров врачни чақирди. Врач қаравоти ёнидаги стулга чўкиб, юрак уришини текшириб кўрди.

— Ҳаммаси ортада қолди, — деди унга қараб. — Энди ўзингизни эҳтиёт қилмасангиз бўлмайди.

— Нимага бу ерда ётибман? — Беҳуш олиб келишди сизни. Инсулят тахшисини қўйиб, даволашга киришдик. Ҳар нарсага бўғилаверманг, ўзингизни эҳтиёт қилинг!

Дард бир ёпишса, осонликча қўйиб юбормас экан. Дард устига чипқон деганларидай, умуртқаси ҳам оғир бошлади. Қўқон шаҳридаги ҳусеий поликлиникада унинг умуртқа поғонасида "трижа" борлиги аниқланди. Ётиб даволанди-ю, ногирон бўлиб қолди. Бир оёғи оқсайди. Ҳассасга таъниб юришга мажбур.

Ташқи қиёфасидан ногиронлигига ишонмаса-да, касаллик дафтарчасидан кўчирмаларда ҳаммаси отнинг қашқасидай лўнда-лўнда ёзиб қўйилган-ку! Дафтарга қўй югуртирган бош врач сизни ногиронликка чиқаролмаймиз, деганида лол бўлиб қолди.

— Мен ўзимча келганим йўқ, маҳалла врач жўнатди олдингизга. Ишга ярамай қолганимда сизга сарғайиб ўтирмасдим.

— Беморни ногиронликка чиқариш осон эмас-да! Йўл-йўриқлари бор...

— Айтинг, йўл-йўриғини.

— Кўкидан беш юз берсангиз, иложини топиб тўғрилайман.

— Бўпти, — дея у бош врачга тиббий дафтарчаси, паспортини ҳусеянини берди.

Унида 700 минг сўм пули бор эди, холос. Нима қилишни билмай боши қотди. Орадан тўрт кун ўтгач, ўша Фаргона шаҳри, Қирғули даҳасида жойлашган 6-поликлиника бош врач Насириллага учради.

— Сиз айтганча пул тополмадим, сал енгиллатиб беринг.

— Майли, 300 доллар, ўзингизнинг пулга етти юз элик минг сўм опкелинг. "Бу қанақаси, ҳақиқатда бемор, хаста бўлсанг-у, хасталик қозонини олгани пора берсанг! Бу қанақа бедодликки, ногиронликка чиқариш шарт бўлган врачлар беморга соппа-соғиз, касаллигингизни тасдиқлаш учун пича узатишингиз керак, дея очикдан очик тамагирлик қилишса!"

Фигони фалакка чиққан ногирон ҳуқуқни муҳофаза қилиш идорасига учради.

— Алло Насирилла, айтган нарсангизни опкелдим.

— Бугун вақтин йўқ, эртага гаплашамиз.

2010 йил 7 апрель кунин эрталаб у бош врач Насирилла Зулдуновнинг қабулига кириш учун навбат кутиб ўтирди. Хонасига кириб, мана сўраганингиз, дея қозоғча ўралган 750 минг сўмини бош врачга берди. Бош врач дарров касалхонага йўланма ёзди. "Касалхонада кўриқдан ўтасиз, кейин ногиронликка чиқишингизга қарашвораман", деди. Бемор оқсоқлашиб чиқиб кетганидан кейин кўп ўтмай ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларнинг ходимлари кириб келишди. Бош врач ҳозиргина бемордан тама қилиб олган 750 минг сўм порани яширган жойидан олиб берди.

Н.Зулдуновни суд қилишига яраша жазолади. Шу ерда нуқта қўйсак ҳам бўларди. Бироқ дардига дармон истаб келган одамлардан ҳам тамагирлик билан пора талаб қилиб олувчи, агар топиб беролмаса, ўлсанг ўлавер дея, муолажа қилмай, ўз ҳолига ташлаб қўювчи, шифокор дейишга тил бормайдиган муртадлар қардан пайдо бўлапти, деган савол қийнайди кишини. Соғлиқни сақлаш муассасаларида тамагирларга мутлақо ўрин бўлмаслиги керак.

«Ишбилармон»

Собиржон ХУДАЙБЕРДИЕВ,
Андижон вилоят прокуратурасининг
АМИБ терговчиси

Одатда биринчи бор жиноят содир этган кимса, билмайин босдим тиконни, дея аттанг қилади. Чинакамга пушаймон бўлса, жазони ўтаганидан кейин етти ўлчаб бир кеснишга, бошқа хато қилмасликка тиришади. Аммо айрим учарлар аввалги жиноий қилмишлари учун жазони "тажриба мактаби" дея қабул қилишади. Энди эҳтиёткорлик билан иш кўриб, "қўлга тушмаслик" чораларини қўлаб, тагин пинҳона гайриқонуний даромад ортиришга бел боғлашади. Шу тариқа резидив жиноят содир этишади.

Асли қашқадарёлик, ўттиз олти ёшга кирган, Андижон тиббиёт институтини битирганидан кейин шаҳарда қолган Улугбек Ражабов муқаллад сулониб, жазони ўтаган, бироқ булдан тегишли ҳулоса чиқариб олмаган экан. У дипломи бўйича мутахассислиги - врачликни бир четта йиғиштириб қўйиб, "таббиркорлик"қа қўл ўрди. Андижонда ишнинг қўзини биладиган таниш-билишлари, ошна-оғайнлари бир бисёр, улар билан "фойдали қамкорлик"ни йўлга қўйиб, кўз очиб юмгунча бойваччага айланишига ишончи қомил эди. Биронта кичик корхонами, фирмами, очиб олса бас, қолган иш хамирдан қил сургандай силлиқ кечеди.

Институтда бирга ўқиган курсдош Ҳусанбой Матмусоевнинг акаси, ўн беш йиллик қадриони Иброҳим аканинг маслаҳати билан 2005 йил январь ойида Андижон шаҳрида "Қурилиш мегаполис" МЧЖни ташкил қилди. Рўйхатдан ўтиб, банкда ҳисоб рақамини очди. Қизиги шундаки, қурувчилардан Йироқ, умри бино бўлиб бекор қоритиригичини яқинига йўлмаган тадбиркорнинг Низомида темир-бетон қурилиш материалларини ишлаб чиқариш ва савдо билан шугулланиш кўла тугилган эди. Аввалдан айтиш керакки, МЧЖнинг на ер маълони, на асбоб-ускуналари бор, табиийки, ишлаб чиқариш билан шугулланиши хом хабдан бошқа нарсга эмасди. Улугбек Ражабов ва

унинг жиноий шериги Иброҳимжон Матмусоевга кредит олиб, пулларни нақдлаштириш, улгуржи олибсатарлик билан шугулланиш учунгина банкда ҳисоб рақами очиб зарур бўлиб қолганди. Иброҳим аканинг оғайниси Обиджон Утбосаровнинг "Ўжаобод капитал" ва "Техмонтж" ҳусеий корхоналари бўлиб, иши бироз юришмаётган эди. Янги ташкил топган "Қурилиш мегаполис" МЧЖ унинг жонига оро кирди. Улугбек Иброҳим ака ва Обиджон ака билан "маслаҳатлашиб" кредит олиш учун ҳужжатларини тайёрлашга киришди. 2005 йил январь ойида "Ўзсанотқурилишбанк"нинг "Бунёдкор" филиали билан "Қурилиш мегаполис" МЧЖ ўртасида кредит шартномаси, ушбу МЧЖ кредитни қайтариши ҳусеида қафолат берган "Ўжаобод капитал" ҳусеий корхонаси билан кафилик шартномаси имзоланди.

Айнан ўша кўнлари Улугбек Ражабов, акаҳони Иброҳимжон Матмусоев ва Обиджон Утбосаровлар гапни бир жойга қўйиб, "Қурилиш мегаполис" МЧЖ ҳамда "Техмонтж" савдо-санот корхоналари ўртасида станоклар, темир-бетон буюмлари ишлаб чиқариш ускуналарини етказиб бериш тўғрисида шартнома-ни имзолашди. Ушбу шартномага бинаан "Қурилиш мегаполис"нинг ҳисоб рақамига келиб тушган 25 млн сўмлик кредит маблағи ўша заҳоти "Техмонтж" корхонасининг ҳисоб рақамига ўтказилди. "Техмонтж" корхонасининг раҳбари О.Утбосаров савдо пуллари ҳисобидан ушбу маблағнинг муайян улущини олиб қилиб, И.Матмусоев ва У.Ражабовга нақдлаштириб берди.

— МЧЖнинг ҳеч қанақа ускунаси бўлмаган, — дейди сулдуновни У.Ражабов. — Темир-бетон буюмлари ишлаб чиқармаганимиз. Улгуржи савдо билан шугулланганимиз...

Кредит маблағини нақдлаштириб

олганидан сўнг У.Ражабов савдо-со-тиқни кенг йўлга қўйди. Нақд пулларни банкка топширмасдан, кредитни қайтаришни ҳаёлига келтир-масдан "иш қўламини" кенгайтира-верди. Назорат касса машинасида ўтказмасдан 16 млн. 200 минг сўмлик савдо қилиб, савдо пулини банкка топширмади. Нақд пулга темир тру-баларни улгуржи сотиб олиб, улгур-жи сотаверди. Улгуржи савдо билан шугулланиш учун лицензия олма-ган ҳолда 36 миллион сўмлик улгур-жи савдонини амалга оширди. У банк-дан олган кредитнинг фойзаларини тўлаб турди-ю, қолганини тўлашни Иброҳим акасида талаб қилди.

— Иброҳим ака ҳозир қийналиб қолдим, сал ўзини тиклаб олай, кредитни тўлайман, дея алаб юрди, — дейди У.Ражабов. — "Техмонтж"та пул ўтказганимда у банкка кредитни тўлашни ўз зиммасига олган эди...

"Ўзсанотқурилишбанк"нинг "Бунёдкор" бўлими 2009 йил январь ойида "Қурилиш мегаполис" МЧЖ-дан кредит қарзини ундириб бериш-ни сўраб вилоят ҳўжалик судига да-во аризасини киритди. Бироқ, жа-вобгар фирманинг раҳбари У.Ража-бов 24,5 млн. сўмин ундириш тўри-сидиги суд қарорини назар-писанб қилмай юраверди. Қарзни тўлашдан бўйин товланган "ишбилармон"та нисбатан жиноят иши қўзғатила-нида жиноий шериклари билан кре-дит маблағларини гайриқонуний нақдлаштириб олгани, қонунга хи-лоф равишда улгуржи савдо билан шугуллангани ва бошқа жиноий қилмишлари фош этилди.

Дастанбай тергов ва судда у ўзини солда, қобил кўрсатишга ти-ришди. Тўғ МЧЖни Иброҳим ака-сининг маслаҳати билан очган. Кре-дитни ҳам унинг гапи билан олиб бошқа корхона ҳисоб рақамига ўт-казиб берган. Унинг сўзларига ишо-ниб, чўч тушиб қолган.

Аслида эса жуда кўп миқдорда кредит маблағларини мақсадсиз сарфлаш, нақдлаштириб олиб ўзлаштириш, кредитни қайтариш-дан бўйин товлан, рухсатсиз улгур-жи савдо билан шугулланиш на нақд пуллари банкка топширмай, даро-мадини солиқдан яшириш каби жи-ноятларни содир этган У.Ражабов реңдивист, деб топилиб ва қўлми-шга яраша жазоланди.

Дилноза ҚАНДАХОРОВА,
Бухоро шаҳар прокуратурининг ёрдамчиси
Меҳринисо ХУСАИНОВА, журналист

«Азайимжон»

Тикув устахонасига кирган Баҳоранинг кайфи-яйи, айтқунчи шундоққина билиниб турарди. "Буюртма берадиганга ўхшамайди-ёв...", уйлади Мунира ва фурсатни бой бермай миқозни саволга тутди.

— Парда тикирасизми? Тиккан пардаларимизнинг суратлари бор, берайми? Маъқулни айтсангиз "соч-ний"га тикамиз.

Бир зумда Мунира бу келинчакнинг кўнглини "ов-лади". Баҳора ҳам уни тинглайдиган одам топилганиданми, Мунирани ҳамдард билиб, ташвишларини яшириб ўтирмади.

— Теленгизга кўз тегибди, — унинг ташвишларига "бефарқ" эмаслигини билдирмоқчи бўлиб, Мунира гап бошлади. — Эскича дуолар қилиб йўлингизни очиб берайми? Ана кўрасиз, уйингизнинг султо-ни таҳдасангиз қўлингизга қўнади. Қайнонангиз ҳам сиз томон бўлади, қолади.

— Э, билмадим-да. Вазият қундан-қунга оғирла-шаяпти. Эримнинг бир грамм ҳам менга илиқлик жойи йўқ.

— "Ихлос — ҳолос", дейдилар. Чин дилдан ихлос қилсангиз, ташвишларингиздан қутуласиз. Агар тезроқ дуо қилдирмасангиз турмушингиздан ажраша-сиз, оилангиз тақдири қил устиде турибди...

Мунира иккиланган турган Баҳорани гап билан "ўраб-чирмаб" олди.

— Ўзим қайтарма қилиб бераман. Эрингиз уруғ-аймоғи билан сизга исийди.

Омонат оиласини сақлаб қолиш учун Баҳора ҳамма нарсига тайёр эди. Чикмаган жондан умид боғлаб унинг тақлифига рози бўлди. Ўттиз минг сўмини савол берди.

— Сотқангиз рақамини ҳам қолдиринг. Эрта-ин-дин сиз билан боғланаман. Лекин харажати каттароқ бўлади.

Муниранинг охириги сўзларини эшитган Баҳора хўшёр тортиди.

— Қўйинг, керак эмас, ўзим бир илож қиларман. Уйимдагилар билиб қолмаса, тамом бўламан.

Мунирага айнан шу керак эди. Орадан тўрт кун ўтиб у аёлга кўнгиноқ қилди:

— Эскича дуолар тайёр бўлди. Энди пуллари тез-лаштиринг... Ҳа, айтганча харажати каттароқ бўлади, деганим-а? Ҳуллас, 600 минг сўм бўлади.

Баҳора пулни эшитиб хангу-манг бўлди:

— Опа, қўйинг, керак эмас. Бунча пулни қардан топиб бераман?

Мунира ўлжасини осонгина қўлдан қичқардиган-лардан эмасди. Баҳорани илаб уйига борди.

— Пулни бермасанг тескари дуо қилиб, оила-по-илангни ағдар-тўнтар қиламан. Эрингизга, қайнонангизга "сизларни эскича ўқитиб, дуо қилдирди", дейман.

"Шайтон"нинг этагидан тутган Мунирадан қўрққан Баҳора қандай қилиб бўйнидаги тилла занжирини ечиб берганини билмай қолди.

"Бахт ширин-да, акс ҳолда шу ишга қўл урарми-ди, — дейди минг пушаймон билан Баҳора. — Гум-роҳлигим сабаб минг лақиллатишди. Оиламдаги но-тинлик бартараф бўлса майли эди-я, аммо..."

Занжирини бозорда пуллаган Мунира икки қундан сўнг яна Баҳорага кўнгиноқ қилиб:

— "Цепочка"нгиз 420 минг сўмга кетди. Яна 150 та тахлаб қўйинг, — деди.

Энди Баҳора ҳам бўш келмади. Бу кетишда товла-мачи аёлдан осонлик билан қутула олмагилгини ан-глаб, ИИБга мурожаат этишга қарор қилди.

Товламачилик учун жиноий жавобгарликка тортил-ган Мунира Зафаровага саз ҳукми билан уч йил му-датга ахлоқ тазотиш жазоси тайинланди.

Диний мабалаарда келтирилишича, сеҳр-жоду гуноҳи кабира, яъни энг катта гуноҳлардан сана-лар экан. Мунирадек кўфр амали билан шугулла-нувчи, "азайимжон"лар эса буну жоду яхши бил-салар керак.

Самиянинг ва ҳалоллик — оила устуларни, аёлнинг меҳр-оқибати, сабр-қаноати бу кўрғон пойдеворини мустаҳкамловчи синчлардир. Баҳоранинг аҳволига тушган аёллар эса ҳар қандай вазиятда ҳам ақлга ёндошлар ҳам бўлмайдилар, албатта. Бирларига сабоқ бўлар деган мақалда қаҳрамонлар исларини ўзгартириб, ушбу воқеани ҳикоя қилдик, шояд ёмон йўллар, ёмон ўйлардан сақланайлик.

Ўзбекистон ва жаҳон

Йигирманчи асрнинг сўнги ўн йиллиги кўп миллатли Ўзбекистон халқи учун жаҳон ҳамжамиятига қўшииш, тарихий ривожланиш ва келгусидаги катта-катта бунёдкорликлар учун замин яратилган давр бўлди, деб айтиш мумкин.

Маълумки, халқаро муносабатларда иштирок этиш учун ҳуқуқий асос зарур бўлади. Бундан 19 йил аввал Ўзбекистон Республикаси суверенитетининг қарор топиши ва мустақамланиши унинг халқаро муносабатларда иштирок этишининг ҳуқуқий асоси ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Президентини Ислом Каримов истиқлолмизнинг дастлабки йилларида ўзининг "Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли" деб номланган асарига: "Ўзбек халқининг ажралмас ҳуқуқи — ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқи рўёбга чиқарилади. 1991 йилнинг 31 августига Ўзбекистон Республикасининг мустақиллиги эълон қилинди. Муқаддас орзу ушaldi — Ўзбекистон тинч, парламент йўли билан ўзининг ҳақиқий давлатчилигига эришди. Бу халқимизнинг кўп асрлик тарихида буюк воқеадир", деб ёзган эди.

Шу кун республика Олий Кенгашининг ўн иккинчи чалтирқ навбатдан ташкари олтинчи сессиясида мустақил суверен Ўзбекистон давлати ташкил топанлигини тантанали равишда эълон қилинди. Баёнотда халқро ҳамжамиятнинг тула ҳуқуқли азбоси ҳисобланадиган Ўзбекистон Республикаси халқро муносабатларда суверен давлат, халқро ҳуқуқ субъекти сифатида иштирок этиши таъкидлаб ўтилди. Ўзбекистон Республикаси ўзини барча ҳамкорлар билан ҳеи қандай бошланғич шартларсиз тенг ҳуқуқли ва ўзаро фойдала битим ҳамда шартномаларни имзолаш учун очик деб эълон қилди.

Ўзбекистон Республикаси
Конституциясининг IV бобида
"Ўзбекистон Республикаси
халқаро муносабатларнинг

тенг ҳуқуқли субъектидир”
деб қайд этилган.

Мустақил Ўзбекистон давлати ўтган йиллар ичида мисли кўрилмаган муваффақиятларни қўлга киритдики, бу унинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўлини тўғри танлаб олганининг ифодаси бўлди.

Айни пайтда жаҳон бўйича икки мингдан ортиқ халқаро, ҳукуматлараро, нодавлат ҳамда нотижорат ташкилотлар мавжуд бўлиб, улар иқтисодий, сиёсий, ижтимоий, илмий, касбий, ёшлар, аёллар, ахборот, радио, телевидение ва кино соҳасида фаолият кўрсатиб, бир-бирлари билан ҳамкорлик қиладилар.

Ўзбекистон Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо бўлган 1992 йилнинг 2 марти давлатимизнинг ташқи сиёсий фаолияти ривожланишида янги даврни очиб берди. Ўзбекистон 1992 йили Европада ҳафсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти (ЕХХТ)га қўшилди. Шунингдек, Ўзбекистон БМТнинг тараққиёт дастури (БМТД) билан ҳам фаол ҳамкорлик қилмоқда.

БМТ котибагга томонидан кўрсатиб ўтилган инсон ҳуқуқлари бўйича конвенция ва пактларнинг 20 дан ортигига Ўзбекистон қўшилган ва амал қилади. Ўзбекистон 1992 йилнинг 27 апрелидан Европа тараққиёт ва тикланиш банкининг (ЕТТБ), 21 октябрдан Халқаро тараққиёт ва тикланиш банкининг (ХТБ), 1995 йил 31 августдан Осиё тараққиёт банки (ОТБ)нинг аъзосидир.

Ўзбекистоннинг жаҳон ҳам-
жамиятида тутган ўрни ва ро-
лини эътиборга олган ҳолда
Осиё тараққиёт банки (ОТБ)
бошқарувчилар кенгашининг
2009 йил май ойида Индонезия-
нинг Бали шаҳрида бўлиб
ўтган навбатдаги йиғилишида

ОТБ бошқарувчилар кенгашининг навбатдаги, 43-йиллик мажлисини Тошкентда ўтказиш ҳақида бир овоздан қарор қабул қилинган эди.

Ўзбекистон ва Осиё тараққиёт банки ўртасида ўзаро манфаатли муносабатлар йил сайин ривожланиб бормоқда. Шу йилнинг 1-4 май куллари юртимизга Осиё тараққиёт банки бошқарувчилар кенгашининг 43-йиллик мажлиси иштирокчилари ташриф буюришди.

Ўзбекистон ва МДХдаги бошқа мамлакатларнинг ривожланишида ЮНЕСКОнинг роли ва аҳамияти бениҳоят каттадир. ЮНЕСКО – БМТнинг таълим, фан ва маданият масалалар билан шуғулланидиган ташкилотидир (халқаро ташкилотлар Ассоциацияси маълумотиغا кўра, 200 га яқин халқаро давлат ва нодавлат ташкилотлар таълим, фан, маданият ва соғлиқни сақлаш соҳаларида халқаро-хукукий нормаларни тартибга солиб туради. Бу ташкилотлардан энг аҳамиятлиси ЮНЕСКО, ЖССТ – Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотидир).

Ўзбекистон Республикаси
1992 йилнинг 22 майидан бош-

лаб Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг аъзосидир.

Ўзбекистонда яна бир халқаро ташилот — жиноят кидирув полицияси Интерпол ҳам Ўз фаолиятини амалга оширмоқда. Бугунга келиб Ўзбекистон кўпгина ташилотлар, ассоциациялар, комиссиялар ва ҳаракатларнинг аъзосидир. Биргина 1994 йилнинг ўзида Ўзбекистон саккизта халқаро ва минтақавий ташилотларга аъзо бўлиб кирган. Умуман, республикаимиз мустақиллик йилларида жуда кўпball халқаро нуфузли ташилотларнинг тенг ҳуқуқли аъзосига айlandи.

Бу мақсадлар йўлида Ўзбекистоннинг нуфузли халқаро ташкилотлар, хусусан, Халқаро валюта фонди, Жаҳон банки, Халқаро меҳнат ташкилоти, Жаҳон солиқчилик саклаш ташкилоти, Халқаро электр-алоқа уюшмаси, Осиё ва Тинч океани иқтисодий ва ижтимоий комиссияси, Ҳамдўстликнинг минтақавий иқтисодий ташкилоти, Божхона ҳамдўстлиги кенгаши ва бошқа шу қабул нуфузли ташкилотларга қабул қилиниши кенг имконият эшикларини очди. Жаҳон иқтисодий ҳамжамиятига бирлишши учун янги истикболлар яратди.

Шу ўринда Ўзбекистоннинг киска вақт ичида нуфуз-

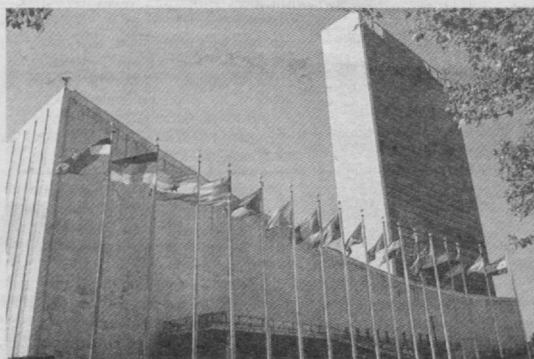
ли халқаро ташкилотга айланган ШХТдаги иштироки хусусида тўхталиб ўтиш ўринли. Россия, Хитой ва Марказий Осиё давлатларидан Қозғистон, Қирғизистон, Тожикистон республикалари ҳамкорлигидега 1996 йилнинг 26 апрелида "Шанхай бешлиги" ташкилотига асос солинган эди. 2001 йилнинг 15 июлида эса ташкилот Марказий Осиёдаги яна бир салоҳиятли давлат ҳисобига кенгайди ва Шанхайда бўлиб ўтган анжуманда Хитой, Россия, Қозғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Ўзбекистон давлатлари иштирокида янги — Шанхай Ҳамкорлиги Ташкилоти (ШХТ) ташкил тоилганлиги тўғрисидаги тарихий декларация имзоланди.

Ташкилот таъсис ҳужжати — Хартия 2002 йил 7 июнь куни Россиянинг Санкт-Петербург шаҳрида қабул қилинди ва ташкилотга аъзо мамлакатлар ўртасида ўзаро ишонч ва яхши қўшничиликни мустаҳкамлаш, сиёсий, савдо-иқтисодий, илмий-техникавий, маданий-гуманитар соҳаларда ҳамкорликни ривожлантириш, минтақада tinchlik, хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш унинг асосий мақсад ва вазифалари этиб белгиланди. Ўтган йиллар ичида Ўзбекистон Республикаси ШХТ таркибида фаол иштирок этиб келмоқда.

Жорий йилнинг 11 июнь куни пойтахтимизда бўлиб ўтган ШХТ Давлат раҳбарлари кенгашининг кенгайтирилган таркибдаги мажлисида ҳам ташкилот фаолияти билан боғлиқ қарорлар, ўзаро ҳамкорлиқни янада мустаҳкамлаш қаратилган битимлар имзоланди.

19 йил тарих олдида жуда катта муддат эмас. Аммо мана шу йиллар ичида мустақил Ўзбекистонда аслрага татиғулик ишлар амалга оширилди. Бугун Ўзбекистонни жаҳон ҳам-жамияти халқро ҳуқуқнинг тенг ҳуқуқли аъзоси, ўзининг узоқ-ни кўзлаб юриятаётган сиёсатиға ва нуфузиға эға давлат сифати-да билиди.

Нуриддин РАҲИМОВ,
ЎзДЖТУ талабаси

[illegible]

Moody's Investor Service Ltd. рейтинг агентлиги «Асака» банкнинг юқори халқаро рейтингга эга эканлигини яна бир бор тасдиқлади

1995 йил 7 ноябрда ташкил этилган давлат "Асака" акциядорлик - тижорат банки бугунги кунда Ўзбекистоннинг энг жозибador ва йирик молия институтларидан бирига айланди.

Банк қисқа муддат ичида ўз ўрнини топишга, республика аҳолиси ва хўжалик субъектларининг, шунингдек, халқаро молия институтларининг ишончини қозонишга муваффақ бўлди.

Банк қиынғы биларлар 4зинин рақабатчилик устунликларидан файдаланган холда банк ва молия бозорларидаги ҳақиқичи, ҳам ташқи фаолиятини сезиларли даражада кенгайтирди. Бутунги кунда, банк активларини мамлакат иқтисодиётининг фармацевтика, энг, соғиқ-овқат ва автомобиль саноати, қурилиш, транспорт, телекоммуникациялар сингари илгор соҳаларига инвестиция қилган. Айни пайтда банк кредит ва лизинг операциялари, қўяматли қозғолар ҳамда молиявий активлар билан операциялар ва омонат операцияларини фаол амалга ошириши билан бирга, қўрсатилтастган воситачилик хизматлари ҳажми ва қўданими кенгайтirmoқда.

"Asaka" bank bir necha bor jaҳoning "Euromoney" va "Global Finance" kabi tanikli nashrlari tomonidan "Ўзбекистонда йилнинг энг яхши банки" деб топил-



ган, Осиё ва Тинч Океани Ривожлантириш Молиявий Институтлари Ассоциацияси хулосаси бўйича эса "Кадрлар сиёсати бўйича энг яхши банк" номинациясида қайд этилган.

Жорий йилнинг 29 июлида Moody's Investor Service Ltd. халқаро рейтинг агентлиги "Асака" банкнинг қуйидаги рейтингларини яна бир бор тасдиқлади:

молиявий барқарорлик рейтинги: E+
миллий валютадаги банк депозитлари
рейтинги: Ba3/NP

хорижий валютадаги банк депозитлари рейтинг: B2/NP

барча рейтинглар прогнози: Барқарор

"Асака" банкига аввалги рейтинг кўрсаткичлари 2009 йил 17 декабрда берилган бўлиб, Moody's агентлиги Ўзбекистон Республикасида ҳукуматнинг миллий иқтисодиёт ва маҳаллий банк тизимини қўллаб-қувватлаш имкониятини қайта баҳолаган ҳолда "Асака" банкнинг маҳаллий ва хорижий валютاداги депозитлар рейтингини оширган эди.

Шу тариқа, тасдиқланган рейтинглар банкнинг ишончилигини яна бир бор таъкидлайди ва аҳолининг "Асака" банк ҳамда республиканинг бутун банк тизимига ишончини мустаҳкамлайди.

Ҳозирги пайтда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримовнинг 2010 йил 6 августдаги Р-3476-сонли

“2011-2015 йилларда республика молия-банк тизимини янада ислоҳ қилиш ва барқарорлигини ошириш ва юқори халқаро рейтинг курсаткичларига эришишнинг устувор йўналишлари тўғрисида”ги Дастурни ишлаб чиқиш бўйича ишчи гуруҳини ташкил қилиш ҳақидаги Фармойишни ижро этиш мақсадида, “Аска” банк томонидан банкнинг капитализация даражасини ошириш, унинг халқаро стандартларга мувофиқ молиявий барқарорлиги ва ликвидлигини таъминлаш, кредит портфели сифатини янада ошириш ва яхшилашни таъминлаш, халқаро рейтинг агентликлари томонидан тижорат банклари фаолиятини баҳолаш учун қўлландилган халқаро нормалар, мезонлар ва стандартларни ўзгартириш бора-сида зарур ишлар олиб борилмақда.

"Asaka" bank ʻuz vazifasidan ʻzbekiston iqtisodiyoti jadal rivojlatirish va uning jahon iqtisodiy hamjamiyatiga xizmat qilish hamda mikrotoʻlarcha uchun yuqori sifatli bank mahsulotlari va xizmatlarini taqdim etishda deb biladi. Bank yuqoridagi vazifalarini bajarar ekan, kelaqada bankka kўrsatilaётган юксак ишончини оқлашга ва ўзининг ишончли молиявий ҳамкор сифатидagi бўрусини мустаҳкамлаш учун барча чораларни кўради.

Ишонч — асосий капитал

Нақд пулсиз ҳисоб-китоблар тизими

Банк аҳолининг бўш маблағларини жалб этишда пластик карточкалар бўйича нақд пулсиз ҳисоб-китоб қилиш тизимига алоҳида аҳамият бермоқда.

Мамлакат банк тизимида чакана ҳисоб-китобларнинг мутлақо янги бу шакли пайдо бўлганидан буён деярли 14 йил ўтди. Олис 1994 йилда Миллий банк республика банклари орасида биринчи бўлиб энг катта Visa International халқаро уюшмасининг аъзосига айланди ва республика бозорига тўлов ва ҳисоб-китоблар воситаси сифатида янги чакана маҳсулот — Visa Classic пластик карточкаларини чиқарди. Ушбу йўналишда юқоридаги пластик карточкалар воситасида бажариладиган операцияларга ишлов бериш, клиринг операцияни VISAга жўнатиш ва ундан қабул қилиш билан шуғулланувчи процессинг маркази очилди, товарлар ва хизматлар ҳақи тўланаётганда шундай карточкаларни ҳисоб-китоб воситаси сифатида қабул қилувчи савдо-сервис корхоналари тармоғи вужудга келтирилди, VISA карточкалари ушловчиси бўлган мижозларга хизмат кўрсатиш учун банк муассасаларида нақд пул бериш пунктлари очилди.

1996 йилнинг апрель ойидан бошлаб, республикада биринчи бўлиб Миллий банк чили технологияга асосланган сўм карточкалари чиқариш ва улар бўйича хизмат кўрсатишни ўз ичига олувчи нақд пулсиз тўловлар дастурини амалга ошира бошладилар.

Янги дастур анча катта маблағ талаб қиларди ва маҳаллий карточкаларга хизмат кўрсатиш инфратузилмаси — терминаллар ва банкоматлар тармоғини йўқ жойда вужудга келтириш, бу тизимга имкон қадар кўпроқ савдо ва сервис корхоналарини қўшиш керак эди. Чунки шундангина мижозлар ҳисоб-китоб қилишда пластик карточкадан фойдаланиб, мумкин қадар кентроқ доирадаги товарлар ва хизматлар учун ҳақ тўлаш имконига эга бўладилар.

1998 йилда Миллий банк микропроцессорли пластик карточкалар билан нақд

пулсиз ҳисоб-китобларнинг кўп эмитентли янги тизими — DUET тизимига ўтди. Шу вақтдан бошлаб республиканинг ҳар бир вилоят марказида ҳисоб-китоб-эмиссия маркази ташкил этилди. Бу эса мижозларга кўрсатилаётган хизматлар сифатини яхшилаш, ҳужжатларни расмийлаштириш ва карточканинг ўзини мижозга топшириш даврини анча қисқартириш имконини берди. Бундан ташқари, ўша даврдаги маълумот жўнатиш телекоммуникация тармоқларининг ҳолатини ҳисобга олганда, юқоридаги иш ҳисоб-китоблар тизимининг хавфсизлигини оширди.

Иш ҳақи лойиҳаларини амалга ошириш сўм пластик карточкалар чиқариш ҳажмларини кенгайтиришнинг Миллий банк фойдаланган йўллари билан бири бўлди. Корхоналар раҳбарлари иш ҳақини нақд пулсиз беришнинг энг асосий афзаллиги — нақд пулни ташиш, сақлаш, бериш билан боғлиқ хаттарлар ва чиқимлар камайишини реал баҳоладилар, уларнинг ходимлари эса юксак даражада ҳимояланган "электрон ҳамён" олдилар, шунингдек, ҳисобварақдаги маблағлар қоллигига фойз шаклида қўшиладиган қўшимча даромад топиш имкониятига эга бўлдилар.

Миллий банк йирик корхоналар ҳудудига карточкалар бўйича нақд пул бериш учун банкоматлар, шунингдек энг яқин жойлашган дўконлар ва хизмат кўрсатиш пунктларида терминаллар ўрнатмоқда.

2000 йилда карточкаларни оммалаштириш ва оддий фуқаролар улардан фойдаланишини осонлаштириш мақсадида Миллий банк мисли кўрилмаган ишни амалга оширди. У сўм пластик карточкалар чиқарилган учун воситачилик ҳақи ундирлишини бекор қилди.

2001 йилнинг май ойида Миллий банк, "Асак" банки ва "Пахтабанк" иш-тироқида сўм пластик карточкалар бўйича банклараро ҳисоб-китоблар тизими ишлай бошладилар. Ўзмилийбанкнинг Банклараро ҳисоб-китоб маркази негизини очилган клиринг маркази орқали иш-

ловчи ушбу тизим Миллий банкнинг ташаббуси билан ташкил қилинди. Юқорида кўрсатилган банклар ўз мижозлари билан бир қаторда банклараро тизимга аъзо бошқа банкларнинг карточкалари бўйича ҳам хизмат кўрсата бошладилар. Бу эса сўм карточкалардан фойдаланиш имкониятини кенгайтирди ҳамда потенциал мижозлар учун ушбу банк маҳсулотининг жозибадорлигини оширди.

Ҳозирги кунда Миллий банк томонидан чиқарилган пластик карточкалар сони 2 млн. дан ошди. Фақат 2010 йилнинг бошидан буён 234,1 мингта карточка муомалага чиқарилди. Улар бўйича бажариладиган операциялар ҳажми 424,2 млрд. сўмни ташкил этди. Бу эса ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 2,2 баравар кўпдир. Тўлов воситаси сифатида сўм пластик карточкаларни қабул қилувчи савдо-сервис корхоналари сони 6.560га етказилди. Уларда 7.177та савдо терминали ўрнатилган. Улар бўйича оборотлар 388 млрд. сўмни ташкил қилди. Бу 2009 йилнинг шу давридаги кўрсаткичдан 2,4 баравар ортиқ.

Иш ҳақи лойиҳалари доирасида 653,2 мингта карточка чиқарилди. Ушбу микдор умумий эмиссиянинг 32,5%ни ташкил этади. Мазкур иш ҳақи лойиҳалари доирасида ижтимоий ҳисобварақларга қарийб 520,6 млрд. сўм ўтказилди.

Миллий банк пластик карточкалар бўйича кўрсатилаётган хизматлар турларининг етарлики хилма-хиллигига, уларнинг ҳаммаси мижозлар учун жозибали ва банк учун манфаатли бўлишига интилоқда.

Шаҳар кўчаларида ўзига ўзи хизмат кўрсатиш қурилмалари орқали пластик карточкалардан тўловларни қабул қилувчи ахборот киосклари пайдо бўлди. Энди карточка эгаси халқнинг ҳам, вақт чегараланганига ҳам қараб қолмайди — киосклар кеча-кундуз тўтовсиз ишлайди. Коммунал хизматлар, уяли алоқа хизмати, Интернет, IP-телефония, истеъмол кредитлари, шаҳар телефон, халқ-



Ўзбекистон Миллий банки
National Bank of Uzbekistan

аро ва шаҳарлараро сўзлашув, кабелли телевидение хизматлари учун ҳақ сифатидаги ёки бошқа ҳар қандай тўлов мижоз томонидан мустақил равишда тўланиши мумкин. Шунингдек, фойдаланувчи ўз ҳисобварақлари тўғрисидаги маълумотларни, банк, тарифлар ҳақидаги ва бошқа ахборотни олиши мумкин.

Анъанавий "of-line" хизмат турларига қўшимча равишда ҳозирги кунда Миллий банк E-mail, SMS-банкнинг, шахсий-Web- ва -IVR-кабинетлар каби маъсофадан кўрсатиладиган хизмат турларини жорий этмоқда.

Жаҳон иқтисодиёти ва ҳозирги замон жамияти жадал суръатлар билан глобал электрон инфратузилмани қуришга интилоқда. Бунга яхши аниқлаб етган Миллий банк ўз маҳсулотлари ва хизматларини ривожлантириш стратегиясини режалаштираётганда улар республикамиздан олис жойларда ҳам бу хизматлардан фойдаланиш имкониятларини кенгайтирилиши ҳисобга олмақда.

Ишонч телефонлари

Маҳаллий давлат ҳокимияти, назорат қилувчи ва лицензия берувчи органлар томонидан тадбиркорлик субъектларига рухсатномалар бериш, тадбиркорлик фаолиятини ташкил этиш, қурилишга рухсат бериш, кадастр орқали расмийлаштириш ва бинолар ижараси учун тўлов миқдорини белгилашга қонунбузилиш, бюрократик тўсқинликлар ва сансалорликларга йўл қўйилган тақдирда, Сиз тадбиркорлар ўз ҳуқуқларингизни ҳимоя қилиш учун Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валютага оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти, Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятлар прокуратураларининг қуйидаги "Ишонч телефони" рақамларига ёки «007» қисқа рақамига қўнғироқ қилишингиз мумкин.

№	Прокуратура органлари	Ишонч телефонлари	
1.	Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси	Код: 8371	232-43-91 232-45-40
2.	Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги СВОЖДҚК Департаменти	Код: 8371	233-84-20
3.	Андижон вилоят прокуратураси	Код: 8374	224-06-09
4.	Бухоро вилоят прокуратураси	Код: 8365	223-74-79
5.	Жиззах вилоят прокуратураси	Код: 8372	226-09-62
6.	Қашқадарё вилоят прокуратураси	Код: 8375	221-07-82
7.	Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси	Код: 8361	222-26-39
8.	Навоий вилоят прокуратураси	Код: 8436	225-07-17
9.	Наманган вилоят прокуратураси	Код: 8369	226-23-02
10.	Самарқанд вилоят-прокуратураси	Код: 8366	235-07-34
11.	Сирдарё вилоят прокуратураси	Код: 8367	223-38-22
12.	Сурхондарё вилоят прокуратураси	Код: 8376	223-20-36
13.	Тошкент шаҳар прокуратураси	Код: 8371	273-74-81
14.	Тошкент вилоят прокуратураси	Код: 8371	277-76-18
15.	Фарғона вилоят прокуратураси	Код: 8373	224-04-80
16.	Хоразм вилоят прокуратураси	Код: 8362	227-45-71

Бундан ташқари фуқароларнинг илтимос ва мурожаатларини кундалик навбатчилик асосида қабул қилиш бўйича барча туман-шаҳар прокуратураларида ишонч телефонлари ташкил этилган.

Сизнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларингиз тезкорлик билан ҳимоя қилиниши таъминланади.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси

ОБУНА — 2011

ҲУҚУҚАТЛИ ГАЗЕТХОН!

Жамиятимизда ҳуқуқий маданиятни янада юксалтириш бугун олдимизда турган устувор вазифалардан эканлиги маълум. Бу жараён барча ҳуқуқий нашрлар қатори "HUQUQ" газетаси зиммасига ҳам масъулиятли вазифалар юкламоқда.

Шу маънода, "HUQUQ" газетаси ҳуқуқий демократик давлат ва эркин фуқаролик жамияти барпо этишнинг ҳуқуқий асослари, ижтимоий-сиёсий, ҳуқуқий ислохотларнинг мазмун-моҳияти, самарасини кенг тарғиб қилиш билан бир вақтда жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг ҳар қандай кўринишига қарши жамоатчилик фикрини уйғотишни мақсад қилиб олган.

Суд-ҳуқуқ ислохотлари, прокуратура фаолияти, жиноят ва жазо, инсон ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоясига оид энг сара, таҳлилий мақолалар газетхонлар эътиборига ҳавола этиб келинмоқда. Шунингдек, тахририятимизга йўлланган ҳеч бир хат, ҳеч бир мурожаат эътиборсиз қолмайди.

2011 йилда ҳам "HUQUQ" газетаси Сизнинг энг яқин ҳамкорингиз бўлиб қолади.

ОБУНА БЎЛИШГА КЕЧ ҚОЛМАНГ!

Ўтганларнинг охирати обод бўлсин!

Бухоро вилоят прокуратураси жамоаси вилоят прокуратураси ходими

Ақбар РАХИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур ҳамдардлик билдиради

Гуллар оғушидаги шаҳар



Гул гўзаллик ва нафосат, меҳр ва муҳаббат рамзи. Унга ошуфта қалбларда юксак инсоний фазилатлар мужассам бўлишига шубҳа йўқ. Зеро, гулни севган инсон ўз ошёни, маҳалласи, юртини гулу чечакларга буркаш, обода этиш иштиёқи билан яшайди, Ватанини, ватандошларини ўзгача меҳр-муҳаббат билан севиб ардоқлайди.

Наманганликларнинг бу борадаги фазилати алоҳида таъкид, эҳтиромга сазовор. Уни нафақат юртимизда, балки қўшни республикалар, узоқ-яқин хориж давлатларида "Гуллар шаҳри", дея тилга олишлари бежиз эмас. Бунинг яна бир сабаби борки, Наманганда ярим асрдирки, "Гул байрами" зўр тарраду ва кўтаринкилик билан ўтказилади.

Мустиқилликка эришилиб, юртимиз тарихида янги саҳифалар очилганидан сўнг энг улуг, энг азиз, энг қадри айём билан ҳамоҳанг нишонлаб келинаётган бу байрам янада ўзгача мазмун, тароват ва файзбўлиқ касб этди. Мамакатимиз истиқболининг

кўтулг тантанаси билан ҳамоҳанг ўтадиган гўзаллик шодиёнаси арафасида борлиқни гулга тўлдиршдек эзгу аҳд билан умргузаронлик қилаётган инсонларни йўқлаш анъанага айланган.

Шаҳарнинг чоққина ҳовлиси. Димоғимизга урилган нафис, ёқимли бўйдан кўнглимиз яйрайди. Чин ихлос ва қизиқиш билан гул барглари ювётган қизалоқ эътиборимизни тортади.

Муҳаммад қори гулчи (Аллоҳ раҳматига олсин)нинг бешинчи сулоласи вакили саналган бу қизнинг болаларча бегуборлик ила уйғунлашган машғулотиға бўлган меҳри чақноқ кўзларини гуллари каби яйраб боқибди ундарди гўё. Уй юмушларини алақа-

ақага муддаомизни билдирдик. — Сизларга бир сирни очаман, — самимий табассум билан боқди у киши. — Юртимиз ўз эрқига эришгач, маънавият, қадрият тушунчаларига эътибор кучайди. Бу дегани, бизга, гулчиларга, ўсимликшунос, гўзаллик яратувчиларга эътибор ва масъулият демак-

дир. Нега, дейсизми? Чунки маънавий бойлик, азалий қадр-қимматга меҳрсиз, муҳаббатсиз эришиб бўлмайди. Бу гўзал туйғуларнинг дояси эса гуллардир.

Яна бир жиҳатни келтириш жоиз. Президентимизнинг элнинг қамоли, юртнинг тараққиёти йўлидаги ислохотлардан

Нилуфар НИЁЗОВА,
«Huquq»

бири ҳар бир йилга алоҳида масъулият юклайди. "Баркамол авлод йили"да юртимизда боғ-роғларни кенгайтириш, ободонлаштириш ишларининг кучайтирилиши ҳам рамзий маънога эга. Чунки гуллар бор жойда мафтункорлик бор, гўзаллик бор. Демак, ёвузлик, қалби қаттиқлик бу ерда кўкара олмайди. Қай бир юрт, оиланинг ўз чаманзори, боғу роғи бор экан, ўша замин, ўша останада асло ёмонлик бўлмайди. Меҳр билан улғайган бола эса, албатта, баркамол вояга етиши табиий.

Гулчи Аҳмадхон ҳожи аканинг бу сўзларини ҳаётини кузатувлар исботлайди. Чиндан, гулларга, гўзалликка меҳр боғлаган кишининг ҳаётга, юртга, одамларга муҳаббати ўзгача бўлади.

Аҳмадхон ҳожи Султоновнинг гулчилик санъати билан шуғулланиши шунчаки қизиқиш эмас,



Мулк ҳуқуқи

ЎНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШНИНГ КОНСТИТУЦИЯВИЙ АСОСЛАРИ

(Давоми. Бошланиши 6-бетда)

ФКга кўра, ҳақи тўланмасдан мулк ҳуқуқини бекор қилиш асосларидан бири мусодарадир. ФКнинг 204-моддасига кўра, мусодара қонунда назарда тутилган ҳолларда мол-мулкни суднинг қарорига мувофиқ жиноят ёки ўзга ҳуқуқбузарлик содир этганили учун ҳақ тўламасдан мулкдордан олиб қўйишдан иборатдир. Кейинги вақтларда юридик адабиётларда маъмурий тартибда амалга ошириладиган мусодаранинг қонунийлиги масалалари ҳусусида бир қатор мунозарали фикрлар билдирилмоқда. Уларда таъкидланишича, солиқ ва божхона органлари қонун ҳужжатларини бузган ҳуқуқбузарларга нисбатан тегишли мол-мулкни мусодара қилиш тўғрисида қарор чиқаришлари конституциявий нормаларга зид бўлиб, улар фақат мол-мулкни олиб қўйиш тўғрисида қарор чиқариб, ишни судга юборишлари лозим. Бизнингча, юқоридаги фикрлар қонун нормаларини айнаун тушуниш воситасида пайло бўлган. Маъмурий органлар қарорларига мувофиқ мол-мулкнинг олиб қўйишлари ва мусодара тўғрисида қарор чиқариш мулк ҳуқуқи бекор қилинишининг судсиз тартиби ҳисобланади. Албатта, бундай ҳолларда кейинги суд назорати қафолатланиши керак. Бу нима дегани?

Агар шахс ҳуқуқбузарлик фактини инкор этса, қонунда кўрсатилган муддат ичида судга

шикоят қилишга ҳақли бўлади. Иш судда назарда тутилган тартибда кўриб чиқилиб, мазмунан ҳал этилади. Таъкидлаш лозимки, мол-мулкни мусодара қилиш қанчалик асосли бўлганлиги тўғрисида суд қарори чиқарилишига қадар маъмурий органлар мол-мулкни сақлашга қаратилган чора-тадбирларни кўради. Ушбу чора-тадбирлар, яъни мусодара қилиш тўғрисидаги қарор ва мол-мулкнинг олиб қўйилиши ўз-ўзидан мулк ҳуқуқини бекор қилмайди. Мазкур мол-мулк судга ва юқори турувчи органига мусодара қилиш тўғрисидаги қарор бўйича шикоят қилиш муддати ўтандан сўнггина давлат мулкига айланади. Шикоят берилиши мусодара қилиш тўғрисидаги қарорнинг ижросини тўхтатиб туради ва суд қарорига мол-мулк мулкдор эгаллигидан қонуний равишда олиб қўйилган, деб ҳисобланади. Юқоридагиларга кўра, маъмурий тартибда амалга ошириладиган мусодара амалдаги қонун ҳужжатлари нормаларига зид эмас деб таъкидлаш ўринли бўлади.

Хулоса қилиб, шунинг таъкидлаш лозимки, конституцияда ҳусусий мулк ҳуқуқини ҳимоя қилиш механизмнинг асосий жиҳатлари етарли даражада ишлаб чиқилган. Фақат тармоқ қонунчилигида ҳусусий мулкни ҳимоя қилишнинг конституциявий норма талаблари доирасида таъминлаш масалаларига алоҳида эътибор қаратиш лозим деб ўйлаймиз.

Оила муқаддасдир

Хар бир инсон ҳаёт йўлини ўзи танлайди. Бироқ билиб-бисмай қилинган ҳатти-ҳаракат сабабли айрим оилаларнинг ҳаёти издан чиқиб, боши бек кўчага кириб қолади. Бунда уларга бироз малал, йўл-йўриқ, тўғри маслаҳат зарур. Катта ҳаёт тахрибасига эга бўлган момоларимиз, нуруний отахонларимиз билан биргаликда нотинч оилаларга бориб бераётган маслаҳат ва ердимизимиз эос кетмаётти. Тўй, майрака ва бошқа тадбирларни дабдабасиз, ортқча сарф-харажатсиз ўтказиш борасидаги ишларимиз яхши самара берипти. Жорий йилнинг опти ойи мобайнида 367 нафар жуфтликнинг никоҳ тўйлари ўтказилди. Бу ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 35 тага кўпдир.

ФХДЭ қошида ташкил этилган "Оила дорифунуни" мактабидидаги машғулотлари маҳалладаги отахон ва онахонлар, ҳуқуқшунослар (прокуратура, туман ИИБ, суд) шифокор, хотин-қизлар қўмитаси ходимлари, қишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғинлари раислари олиб бормоқда.

Аҳолининг, айниқса, хотин-қизларнинг тиббий ва ҳуқуқий маданиятини ошириш мақсадида 37 та маҳалла, 5 та коллеж, 31 та мактабда "Оила муқаддас Ватан", "Биз соғлом турмуш тарафдоримиз", "Хар бир оилга ҳуқуқий маърифат зарур", "Никоҳ —

Инобатхон ЖАМИЛОВА,
Булоқбоши туман ФХДЭ
бўлими мудири

муқаддас" мавзуларида учрашув ва йиғилишлар ўтказилди. Йиғилиш иштирокчилари томонидан берилган саволларга атрофлича жавоб берилди.

Йиғилиш якунида айрим оилаларнинг аризмаган сабаблар билан ажрашиб кетаётганлиги эътибор қаратилди. Йилнинг ярмида ажрим ўтган йилдагига нисбатан 7 тага камайган бўлса, 13 та оилалдаги келишмовчилик барҳам топиши йўқ.

Яна бир оғрик томонлардан бири шуки, баъзи оилалар шаръий никоҳ билан турмуш қуришган. Улар 2-3 тадан болалик бўлишган. Аммо ҳанузгача қонуний никоҳдан ўтишмаган. Икки йил давомида туман ФХДЭ бўлими томонидан 72 та ана шундай оилаларни аниқлаб, уларни қонуний никоҳдан ўтказишга, расмий ҳужжатларини бут қилишга эришилди.

Ҳаёт инсонга бир марта берилади. Шундай экан, бу ҳаётни роҳат-фароғатда ўтказиш, ҳеч қилман кам эмаслигини ҳис қилиб яшаш, қўшгани билан қўша қариб, фарзандлар қамоллини кўриб, умргузаронлик қилганга нима етсин.

Huquq
yuridik gazeta

Muassis:
**O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi**

Bosh muharrir:
Jahongir MAKSUMOV

Tahrir hay'ati:
Abbosxon SANGINOV, Muxtor ZOIROV,
Gulnoza RAHIMOVA, Yusupboy G'OIPOV,
Svetlana ORTIQOVA,
Baxtiyor NAZAROV (Bosh muharrir o'rinbosari),
Shavkat YODGOROV (mas'ul kotib)

Tahririyat manzili:
Toshkent shahri, Yahyo
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.
Telefon: 233-98-40,
233-10-53.
Faks: 233-64-85, 233-10-53.
E-mail: info@huquq-gazeta.uz

Gazeta O'zbekiston Respublikasi matbuot va axborot agentligida
2009 yil 12-oktabrda 0188-raqam bilan ro'yxatga olingan.

Tahririyatga kelgan qo'yozmalar taqриз
qilinmaydi va egalarga qaytarilmaydi.
Muallif fikri tahririyat nuqtai nazaridan
farqlanishi mumkin.
«HUQUQ» materiallarini ko'chirib bosish
faqat tahririyat ruxsati bilan amalga
oshiriladi.
(1) — tijorat materiali.
Reklama materiallarining mazmuni uchun
tahririyat javobgar emas.

Nashr ko'rsatkichi — 231
ISSN 2010-7617

Buyurtma j-34. 23 497 nusxada bosildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va
sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.

Sahifalovchi: S.BOBONOV
Navbatchi muharrir: M.DUSIYAROVA
Navbatchi: O'.DEHONOV

Gazeta O'zbekiston nashriyot matbaa ijodiy uyida chop etildi.
Korxona manzili: Toshkent shahar, Alisher Navoi ko'chasi, 30-uy.

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00. Topshirildi: 22.30 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta haftaning
payshanba kunlari
chiqadi.
Sotuvda
kelishilgan narxda